

လူင်ပွင်ဆိုင်၊ ရှုးစိုင်၊ ဂီတင်၊ တင်၊ ဂါမ်၊ ဂီတင်၊

6	လူစးတုခင်းမိုင်းခေ၊ ခင်းဂါခင်မိုင်းမိုင်းတံး	25	ဗမာ့အချုပ်အခြာကို ထိုင်းကျူးကျော်သည်ဟု ထိုင်းမှူးဆို
10	50 ပီ ဝခင်းလူစုးမိုခန့် (တုခင်း 4)	27	တော်လှန်ရေးဆိုတာ ကစ်ဦးချင်းစိတ စတင်
12	ဝခင်းရိုတံ၊ ပု၊ တီ၊ မှု၊ သုင်းမိုင်းတံး 41 ပီ	33	မွန်အသျှင်သခင်
17	မိုင်းကွဲးခါးခေဗီး (Carnegie)	38	ကျားကြောတ်လို့ ရှင်ကြီးမိုး၊ ရှင်ကြီးတ ကျားတိုပြန်ရှိမိုး

6

12

23

34

Photo : website

ကတီးနှိမ်းပွားဝမ်းစမ်း ယေးမုခ်လင်းဆင်းရှေ့စမ်းထံး ကယုတ်မ် 76

လုမ်းမိတ်၊ဂွင်း လိုင်းယူ၊လွမ်းလီခ်လိခ်
ခလး တံးလိုင်းရွတ်၊မိုင်းထံး ကတီးနှိမ်းပင်ပွဲ
ဝမ်းစမ်း ယေးမုခ် လင်းဆင်းရှေ့စမ်းထံး
ကယုတ်မ် 76 ပီ။

ဝမ်းထိ 12/08/08 ဝမ်းဂိုတ်၊လင်း
ဆင်းရှေ့စမ်းထံး (ကမ်၊ဆမ်) ဝမ်းစမ်း လိုင့်
လာတ်၊လိုင်းထံးဆံ့ တပွဲသိုင်းလိုင်းတံး SSA
ငင်းငုမ်းလွတ်းလီင်း၊ တပွဲသိုင်းလိုင်းတံး
WNA ၊ ဂေ့လိတ်၊လံး ခလး ဖှိုင်းစးဂိုင်းမံ၊

ကိတ်၊ပီးဆွင့်တံးလိုင်းရွတ်၊မိုင်းထံး လံးလေးဝိုင်း
ကတီးပင်တမ်းစပ်၊ဆမ်သင်စလပ်၊ နှိတ်း
ဆေးမုခ်ယိုခ်းစဖေ၊ဂုသုတ်၊ ယိုင်းလူးလင်းဆင်း
ရှေ့စမ်းထံး။

ရှပ်ပင်းတပွဲသိုင်းလိုင်းလာတ်၊ WNA
လင်းသိုင်းတုတ်၊တိုင်းမိုင်း ဂပ်၊ယွမ်းပွမ်းပမ်း
လင်းဆင်းရှေ့စမ်းထံးတုတ် - “ရှပ်းစးမူ၊လုမ်း
(WNO/WNA) တင်းသီင်း ရှမ်းတင်း SSA
လံးမုခ်ယုတ်၊ယွင်းတွပ်၊ဂုခ်းမုခ်ခင်း လင်းဆင်း

ရှေ့စမ်းရှပ်းစး ဖှိုင်းကယုတ်မ်၊ 76 ပီ
ခလး ကပ်ဆံ့ရှေ့၊ဝမ်းတုတ်၊မိုင်းဆေး ယွမ်းရှပ်းလပ်း
ဆင်းရှေ့စမ်းကယုတ်မ်၊ယံး-နှိတ်းသင်
ဂေးတေး၊ဂေး၊သင်ဂေးငံး ပီဆံ့ဖှိုင်းရှပ်း
မုခ်သုမ်းပမ်း ရှမ်းဝမ်း၊ရှမ်းမိုင်း ရှပ်းလံးယူ၊
ဂတ်းယံးဆံ့သိုပ်၊ရှပ်းစပ်းရှပ်းထေးတံးစး” ။

ဝမ်းစမ်း လိုင့်လာတ်၊လိုင်းထံးဆံ့ ကပ်
ဝမ်းဂိုတ်၊လင်းဆင်းရှေ့စမ်းထံး စတ၊မဂ်းမမ်း
မုခ်မိုင်း 12/08/1976 ။ □

စစ်၊ဂေဟ၊
ပေးဝါး
တေမီးဖွမ်းလီ
မဆီးလင်၊ဂမ္မါ
ဂူလ်းဂါး
ဂပ်စားယင်းပံ့၊ရှမ်း
လွင်းတင်းတု၊
စစ်၊တေယွမ်းရှပ်
မိုင်းတံးဂွမ်းစေ
တီးလုံ၊
ပေးစစ်၊
ကမ်၊ရှပ်လိုင်
တု၊
ASEAN
တေရှပ်ရှင်းဆဆံ
တိုဆီးရှူးယပ်၊

တွပ်, NCGUB ဆံ့ ပီဂ်.သမ္မိဝါး၊ ဂေဟတင်းပံ့
 လူလ်းဖူးတီးဆီး လိုဝ်းလံးရှပ်လုံဂ်းမိုဝ်း
1990 သေတု၊ ရှမ်းစားယင်းရှမ်းဝါး ပီဆဲလူင်
 ပွင်လိုင်၊ ကဆဲရှပ်တူဂပ်ဂပ်၊ရှင်းဂူလ်း (self-
 proclaimed government) ။ ပေးရှမ်းရှပ်လိုင်
 ရှမ်းဂေဟကမ်၊ယူ၊လံးဆီးမိုင်းမာဆီးယဝ်။ မိုဝ်း
 လီဝ်ရှမ်းယူ၊ဝံ့ဆီးမိုင်းမာဆီးဆံ့ ဆမ်ဆမ်ကေ၊
 ကေ၊ ယင်းပီဆဲဖွမ်းလီတေဟလွင်းတူင်ဆိုင်ပိုဝ်း
 တု၊ တီးမွဂ်းစရေသီး ။ ပေးမားတီးဂူလ်း
 လိုင် မဂ်းမဆီးရှပ်ရှင်း NCGUB ဆံ့ ယင်းတေ
 ဂိုက်၊ဖွမ်းလီ၊ဆမ်လိုင်ဖွမ်းလီ။ (မဆီးလင်၊
 လာတီးဆမ်လိုင်ဆံ့၊ ဂူလ်းဂါးလံးတတင်းပံ့ဂမ်၊
 ဖွင်း)။

တင်းရှမ်းလင်၊ရှမ်း ယွင်ရှပ်း

ကမ်၊မီးမိုင်းလုံတေရှပ်ရှင်း လူင်ပွင်လိုင်၊
 ကဆဲကမ်၊မီးဆေးလိဆဲ ကမ်၊မီးတပွဲသိုဂ်း ကမ်၊
 မီးဂူဆီးမိုင်း။ NCGUB ဆံ့ လံးရှပ်တင်းလုံ၊
 ထီမ်တီးမိုင်းဆေးဂူလ်း (Norway) တင်းဆမ်။
 ဂူလ်းဂါး ယင်းကမ်၊လံးတင်းရှပ်ရှင်းတီးလူင်ပွင်
 လိုင်၊ဆေးဂူလ်းဝါး ပီဆဲလူင်ပွင်လိုင်။

ပါး NCGUB သေ စမးတင်းလူင်ပွင်
 လိုင်၊ထီ၊ဆဲဂေဟ၊ ပေးကပ်ဂါဆဲမိုင်းဝါးလိုင်
 မီးဖေးဆမ်။ မဆီးတေမိုင်းတင်းပိုဆံ့ပွဲ၊ပီတီး
 ကမ်၊ဆမ် ဝံ့.မပ်မာင် ဖွမ်းဂါဆဲလိုင်၊တင်းမိုဝ်း
1990 ။ ပေးရှပ်ရှင်းလူင်ပွင်လိုင်၊ဆဲဂေဟ၊ မိုဆဲ
 တင်းပိုဆံ့ပွဲ၊ပီတီးပု၊တီး၊ NLD စလး ဆင်းကွင်၊
 သာဆီးသုဂ်းစပ်။ ရှူးတေဂျ၊မီးဆေးလွဂ်းလမ်းသိုဂ်း
 မာဆီး SPDC ။ ရှပ်းစပ်ဂေဟ၊ တိုဆီးကမ်၊ယွမ်း
 ရှပ် ဖွမ်းဂါဆဲလိုင်၊တင်းပီ **1990** မားလိမ်လုံ။

**ရှပ်ထူပီးဆက်၊ဂါဆဲထုတ်
ကိင်းဂလီတီး (27.7.2008)**

ထမ် ဂီဝ်၊လူလ်းဂါဆဲတင်း လူင်ပွင်လိုင်၊တံး
 ဆဆံ့ လံးရှူးဝါး မိုဝ်း **14.1.2005** ဖွမ်း၊
 ဖူးတီးဆီးတံး လံးရှပ်ထူပီးရှင်းဂါဆဲဖွင်းလူင်
 ဖွမ်း၊ဆွဲဂ်းမိုင်း ကိင်းဂလီတီး၊သေ တွင်းထမ်ဆဆံ့
 လံးရှပ်ဖွမ်းစီဝ်တီးကိင်းဂလီတီးဆံ လွင်၊လွဲး?။

တွပ်, လွင်းဆဲရှမ်းဝါး၊ တေပီဆဲလွင်း၊ စပ်းလုံ
 ဖဲတီးဝံ့။ မိုဝ်းဆဆံ့တင်းဖွမ်း၊ဖူးတီးဆီး
 တံး လံးတင်၊စဆဲကိမ်းကါဆဲတေတင်းလူင်
 ပွင်လိုင်၊စလး၊ ဂေဟတင်းလိုင်၊မိုင်းရှမ်းတုမ် 7

လေးမိုင်း ကဆဲကမ်၊ပု၊မာဆီး။
 လူင်ပွင်လိုင်၊ကိင်းဂလီတီး၊ လုဂ်းမဆီးပံ့
 ဆိုဝ်ပေးလသီ၊ကဆဲဝါး၊ တေလံးမီးလွင်းကပ်၊
 ကွပ်းတိုက်.တံးရှပ်ကဆဲသမ်ဖွမ်း၊ (Tripartite
 Dialogue) ကဆဲပု၊လမ်း NLD, လမ်းလင်း
 ရှပ်း စလးလမ်းသိုဂ်းမာဆီး။ ဆွဲဂ်းဆဆံ့ဂေဟ၊
 ယိုဆဲယဆဲ (confirm) မားတု၊သေ၊ဝါး၊ တေဂမ်
 မဆီးပံ့ဆေးလိဆဲ (territorial integrity) လိုင်၊
 မိုင်းရှမ်းတုမ်မာဆီး၊ ယု၊ရှပ်းလူလိမ်။

စေးမံတွင်း

ကွဆဲတင်းဂေဟမီးဂေဟဆိုင်၊ ယမ်းလာတီး
 ဝါး ရှမ်းဆဲယွမ်းရှပ်ဝံ့. ဆင်းကွင်၊သာဆီးသုဂ်း၊
 စလး၊ တဂ်းကပ်ကွင်၊သာဆီးသုဂ်း၊ဝါး ဆဲယူ။

**ရှပ်ထူပီးလင်၊ပံးမံမီး
Dr David Williams (17.6.2008)**

ရှမ်းစေးဆဲဆဆံ့ မဆီးဂီဝ်၊စွင်းကု၊ဆေး၊
 လိဂ်းလွမ် (External sovereignty) ကဆဲ
 ရှပ်မိုင်းမိုင်းယွမ်းရှပ်။

မိုင်းတံးဆဲ ကပ်ပိုဆဲဝါး၊ ကပ်ပင်လူင်ဝါး၊
 ကပ်ပိုင်ဝင်၊ပိုင်းမိုင်း **1947** ဝါး၊ တိုဆီးသုဆဲ၊
 လံးရှမ်းစေ။ ပွင်ပီဆဲလံးတု၊လိမ်.လူတူဂပ်၊
 ရှင်းဂူလ်း။ မဂ်းမီးလိပီဆဲလိုင်မိုင်း လံးစီးရှပ်
 ယိုဝ်း (Liberia) ။

ဂူလ်းဂါး မိုင်းတံးမီးပိဆဲရှပ်လူင်ဝါး ယူ၊ဆီး
 စကးမိုင်းစစ်၊ တင်း မိုင်းဂလးကိဆဲစ တီးယိုဝ်း
 (India) ကဆဲပီဆဲမိုင်းယို၊မိုင်းလူင်သုတီး ဆဲ
 ကေးသိုဝ်း။ ယူ၊ဆီးဆေးလိဆဲပု၊တီးကေးလု၊
 စပ်။ ရှပ်းလမ်စစ်၊သုတီးစလး၊ ယူ၊ဆီးဆေးလိဆဲ
 တီးကေးလု၊စစ်၊ ဆမ်လိုင်ပိုဆဲ။

ယွဆဲဆဆဲစလး၊ မိုင်းရှမ်းရှမ်းလိုင်၊ဆဲ
 ပီဂ်.သမ္မိဝါးစွဲးဂမ္မိထီမ်ရှပ်ရှင်းမိုင်းတံးရှမ်းစေ
 ဂေဟ၊ ဂါးလံးတူလ်းဆေးစစ်၊ တေသပ်းတူလ်း
 ဂင်လုံစစ်၊ရှမ်း။

စစ်၊ဂေဟ၊ ပေးဝါးတေမီးဖွမ်းလီမဆီး
 လင်၊ဂမ္မါ။ ဂူလ်းဂါး၊ ဂပ်စားယင်းပံ့၊ရှမ်းလွင်း၊
 တင်းတု၊စစ်၊တေယွမ်းရှပ်မိုင်းတံးရှမ်းစေ
 တီးလုံ။ ပေးစစ်၊ကမ်၊ရှပ်လိုင် တု၊ ASEAN
 (မုဂ်း.လုမ်း လိုင်၊မိုင်းကေးသိုဝ်း လိမ်.လမ်း
 ဝဆဲကွက်၊ ကဆဲမာဆီးပီဆဲလုဂ်းလုမ်းမိုင်းဆိုင်၊)
 တေရှပ်ရှင်းဆဆံ့ တိုဆီးရှူးယပ်။

တေလွှာ၊ UN စလ၊ သုခိ၊လံးတံး
တတံးတုဂ်ဂ်၊ (Right of Self-Determina-
tion) ဂေးယာပ်၊ မိုင်းလူင်ပွတ်းတုဂ်း မိုခိဆင်၊
ကမေးဂ်ဂိဆိးစလ၊ လိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ်ယူးဂွပ်၊
(Europe) ဂေး၊ လုဂ်းသဝ်းဝံ့ဆိုင်ပိုင်ကဆိဝုး
မိုင်းမာဆိးယု၊ရှ်းတံက်၊ယံး။

ဂဝ်စားရှမ်းစတု မိုင်းတံးဆံ ပီဆိမိုင်းလိဂ်၊
ဂူလုး သမ်ကမ်၊မီးပင်၊လံ၊စလ၊ လံးဂွမ်းစေ
မးဂေး၊ တေကမ်၊လွတ်းလိဝ်းသင်၊ တေလံး
ထုဂ်၊ပိုဆိးဂမ်ဂိဆိးလူလံ။ တု၊ရှမ်းရှမ်းဂမ်
တင်းဂူးလေးမိုင်း (ပုးတင်းမာဆိး) တိုဂ်းကပ်
လွတ်းလိဝ်းဂွမ်းစေရှမ်းဂမ်သေ ဂေး၊တင်း
လိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ်။

ပေးဆိ မိုင်းတံးဆံ လာင်းမာဂ်းမီးစလ၊
ကီဆိရှ်းယု၊ မီးက၊ဆ၊လိဝ်ပိုဆိးဆိးလိုင်းမိုင်း
ရှမ်းတုမ်၊ တေခိုဂ်၊လိဝ်သေကပ်ဂွမ်းစေရှမ်း
ဂူလုးလံ၊ပုဆိး။ ပေးမေးခိုင်ပွင်လိုင်း ဆိးလိုင်း
မိုင်းရှမ်းတုမ် ဖွဲးရှ်းရှ်းသင်ဂေး၊ လာင်းလံး

တွင်းထမ်မိုင်းတံးဂွမ်း။ (It may even dic-
tate what the rest of Burma does)

စေးမံတွင်း

ကွင်းသ၊ဆိးသုဂျီ၊ဂေးယာမ်းဝုး ဂူးလေး
မိုင်း ပုးလိမ်မာဆိး ရှ်းလံးရှမ်းဂမ်တေး၊သုးကပ်
လွတ်းလိဝ်းဂွမ်းစေရှမ်းတံးသွင်။

လုဂ်းပံ၊သုတ်းယွတ်းဂွံပံပွင်းရှမ်းရှင်ဆံ
စွဲးတေး၊တံးစံးစဆိးတံး၊ စေးရှမ်းကမ်လာတ်း
ဆိးပပိုင်လိဂ်းဖိုဆိးဆိုင်။ ဆိးဆဆိးလာတ်းလွင်
သုဆိးလံးဂေး၊တင်းမိုင်းရှမ်းစေ ဆိးပွတ်းဝမ်း
ကွဂ်၊ဂင် (Middle East) ။ ဂေး၊ဆိုင်ဝုး မဆိး
ပီဆိသုဆိးလံးကမ်လိုင်းလုဂ်း ထုဂ်၊မိဆိးလွမ်း
ထမ်း။ ဖူးယု၊ရှမ်းလူင်ဆိးပပိုင်ဆိးဂေး၊ တွပ်၊
စေးဝုး-

“မိုင်းကမ်ကပ်လွင်၊လိုင်းလိုင်းစလ၊ လွင်
ထုဂ်၊မိဆိးတင်းထမ်းဖွင်းဝမ်းဆံ ပီဆိမိုင်းရှမ်း
ဆိုင်ဂူဂ်း။ မိုင်းရှမ်းဂင်ရှမ်းဆံစတု ပိုဆိးကပ်

ဆိမိမဆိးသေဖွင်းဝမ်း။ ဂေး၊ကမ်မီး ဆိမိမဆိး
သမိုဝ်ဆိးလဝ်းဖွေးကေးဂုဂ်စပ်။ ရှမ်းဂေးဂေးတေ
လံးကပ်စပ်ဝုး။”

ဂေး၊လာတ်းကွမ်တင်းဆဆိလင်၊ဝုး-
“ပေးဆဆိ မိုင်းရှမ်းဂင်ရှမ်းဆံ ပိုဆိးကပ်ဖွမ်း
လီဆမိုတွမ်း (interests) ဖွင်းဝမ်းဂူဂ်း။ ပိုဆိး
ကမ်၊ကပ်လွင်၊လိုင်းလိုင်းစလ၊ လွင်၊ထုဂ်၊မိဆိး
တင်းထမ်းလူင်။”

ပွင်းရှမ်းဆံ တေလာင်းရှ်းရှ်း ရှမ်းဂမ်
ဖွင်းရှ်းလိုတွက်းဂေး၊ပီဆိလံး။ ဂူလုးဂေး၊ဖူး
တံးဝုး၊ ကီဆိးကမ်ဆိးယု၊သုင်စွင်တံးဂူးဂေး၊ဆံ
ပေးမေးလီဆိးလွမ်းဝမ်းလံးလိုင်း စဂ်၊ဆိုင်ယု
စဂ်၊သွင် မဆိးတေထိုင်တံးယွတ်းရှမ်းတံးပံ၊
လံးယု။ ယမ်းလိဝ်စတု လီကွမ်ကမ်မေးဂူပိုင်
ဂမ်ဝုး၊ ဝမ်းလံးမဆိးပီဆိဆင်၊ဆံ။ လီပုးဂမ်
ရှ်းတံးထိုင်စဂ်၊လုကွမ်တင်းဂွမ်း။ ဆွဂ်းဆဆိ
ဂေး၊ လီရှ်းတံးပံ၊ပံးတိုဂ်းလိုင်းလာတ်း၊ (National
Strategy) ခပ်းပွတ်းခပ်းယာင်း။ □

လွက်းလုဂ်းမိ၊ကမ်ကပ်၊ဂမ်ဝံ မိုင်းပင်ဂုမ်ဖူးဆိးတံး လူဆိမေး 2007 ပုဆိးတု၊စံးလု

- (1) လိုင်းတံးဆံ ပီဆိမိုင်းရှမ်းစေမေးလိမ်လူ။
- (2) မိုင်းပင်ကပ်းဂလိတ်းဂေး၊ မိုင်းတံးပီဆိ
မိုင်းတုးရှမ်းလုမ်းရှမ်းစေသေ ဖွင်းဝမ်း
မ။ ပိုဆိးရှမ်း ရှမ်းရှမ်းဂူလုးလု၊လံ၊ရှမ်းဂူလုး၊
ထုဂ်၊လံးပဆိးဖိုလိုင်းရှပ်ပဆိ၊ ထုဂ်၊လံးကပ်တံး
ဖိုလိုင်းရှပ်ကပ်သေ လု၊လံ၊ကမ်လိဝ်ရှမ်းရှမ်း။
ကမ်၊လံးပီဆိမိုင်းယွမ်းဖွဲး။
- (3) ဆင်၊ရှပ်တေလိဝ်းလံးဂွမ်းစေဆဆိ ရှမ်း
လူင်ရှမ်းလံးရှမ်းမိုင်း ခပ်၊ ချာင်း မာဆိး
စလ၊ တင်း၊လာင်းမိုင်းမေး လွမ်းလုလုးစေးလံးလု
ပင်လူင် ကိဂ်၊ပိုင်ဝမ်းပိုင်းမိုင်း 1947 ။
- (4) ပင်လူင်စလ၊ ပိုင်ဝမ်းပိုင်းမိုင်း 1947 ဆံ
ရှပ်ရှမ်းမာဂ်းမဆိးဝံ့ သုဆိးလံးမိုင်းတံး။
◆ သုဆိးလံးဖွင်းဝမ်းရှမ်းစေ
◆ သုဆိးလံးရှမ်း
◆ သုဆိးလံးတံးမွဂ်းစလေးသီ
◆ သုဆိးလံးလာင်းကမ်လွင်၊ပိုဆိးတွင်း

- ရှမ်းစေ
◆ သုဆိးလံးဂေး၊တင်းမိုင်းရှမ်းစေ
- (5) ကပ်ဆိုင်ဖူးဆိးမာဆိးဂူးပင်ပဆိ ပုဆိ
ပီဆိစေးလံးလုပင်လူင် ကိဂ်၊ပိုင်ပိုင်း မိုင်း
ရှမ်းတုမ် 1947 မေးစလ၊ တင်းစတ၊ 1958
လံးတေး၊သုပုဆိးတု၊ရှပ်၊ဂူး၊ခိုဆိး သုဆိးလံး
တုဂ်ဂပ်၊ ကမ်ထုဂ်၊မိဆိးမံမီး။
- (6) ဂူလုးဂေးထတ်းသာင်တုလုးခပ်းတင်း 50
ပီမေး လံးရှမ်းဝုး၊ ယု၊ဝုးတေဂွပ်၊ဂူးလံး
ခိုဆိးသုဆိးလံး ကမ်ထုဂ်၊မိဆိးလွမ်းမံမီး၊ လံး
ရှမ်းဝုး၊ ရှမ်းမိုင်းရှမ်းတုဂ်းတံး၊ခမ်လုယာပ်၊
ဂိဆိးမေးတိုဂ်းတိုဂ်း။
- (7) လွင်းတင်းကမ်ပီဆိမေးလိုင်းဆံ လံးရှမ်း
ဝုး၊ ရှမ်းမိုင်းရှမ်းဆိးလုမ်းဖူး (ပုးလိမ်
မိုင်းဝီးဆိုင်ယု၊ရှမ်းဂိဆိးလမ်) ကမ်၊စွဲးရှ်းလိုင်းမိုင်း
ရှမ်းတုမ်ရှင်လုလိဝ်တံက်၊ယံးရှု၊ဆဆိ ပီဆိ
တုဆိးတေး (reason) ယု၊လူင်။

- (8) ကပ်ဆိုင်ဆိုင်ထိုင်ဂင်လိုင်းမိုင်း ဆိး
လုမ်းဖူး၊တင်းလံးစလ၊ လိုင်းတေးယု၊
ဆိးစွပ်၊ပိုင်းလိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ်သေ တေး၊သုးဂွပ်၊
ဂူး၊သုဆိးလံးရှမ်းမိုင်းတံးဂု။
- (9) တေရှမ်းမိုင်းကမ်တင်းဂူးလေးမိုင်း ရှမ်း
လာင်းမိုင်း ပုးလိမ်ရှမ်းမိုင်းမာဆိး ဆင်၊
ရှပ်လိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ်ရှင် သမ်ပေးပီဆိးမေးခိုဆိး
လိုင်းမိုင်းရှမ်းတုမ်လိဝ်းလာင်း၊ ကမ်ခိုဆိးယု၊
ဂတ်းလီဆိလွတ်းလိဝ်း ရှမ်းဂမ်ရှု၊ဆဆိ တေ
သု၊လုစတ်းလုဂ်းဂူးလံးလံး။
- (10) ကပ်ဆိုင်တေစတ်းလုဂ်းဂူးလံးလံးဆဆိ
မိုင်းလုစလ၊ရှမ်းမိုင်းဆိးလိုင်းမိုင်းရှမ်း
တုမ်ရှင်ဆံ မုတ်းသီင်းတင်းစေး၊လိတ်းရှု၊ယဝ်
လိုင်း တေကပ်၊ကပ်းတိုတွံးရှု၊ကမ်သေ ဂေး၊
တင်းမိုင်းရှမ်းစေမိုဆိဆင်၊ ရှမ်းမိုင်းတံးတင်း
လံ၊ မုင်းမုင်းစွဲးလံးစွဲးပီဆိ။

လင်းခင်းခါး၊ဆွံ့ (1600-1605)

လင်းခင်းခါး၊ဆွံ့ သီဆီဝီ ဆွံ့ လိုဝ်းမိုဝ်းလိက်
နှိက်ဝး၊ လင်းခင်းခါး၊ဆွံ့ ။ မိုဝ်း 1549 လံးတူဂ်း
ပီဆီခါးသိုဂ်း မိုဝ်းကျ၊ဝ ။ ထိုင်မား 1555 ယွဆွံ့
လင်းခင်းခါးပယိဆွံ့ဆွံ့၊ တိုဂ်းပေကျ၊ဝစလး
လံးဂျ၊ယူ၊မိုဝ်းပျ၊ဂိုဝ် (Pegu) ။ လုဂ်းတီးဆဆး
သေ ပျ၊ပျ၊လွမ်းလင်းခင်းခါးသုဆွံ့ (ဂေ၊ကဆ
ဂျ၊ပီဆီခါးသိုဂ်းဆင်းဂဆ တီးမိုဝ်းမားယဝ်
ဝံးမားမိုဝ်းပီဆီလင်းခင်းခါးလွမ်းခါးတီး၊ ကယုတ်
ထယျး မိုဝ်းထံး။)

Photo : website

ရှင်းပမ်း၊ လင်းခင်းခါးသုဆွံ့

ဝံးသေ လင်းခင်းခါး ဆဆး၊တပယိဆီ၊
ဆဆးခင်းမိုဝ်း 1599 ကီဆီခါးမဆးတိုဂ်းယံး
ဂျ၊ဆဆး လင်းခင်းခါးသုဆွံ့ လံးလွံးထီပဆီခါး
သိုဂ်းခါးသိုဝ် တီးလင်းခင်းခါး၊ဆွံ့၊ ကပ်ခါး
မိုဝ်းတံး ။ ထိုင်တီးပီ 1600 ဂေ၊ လံးခါးမိုဝ်း
သီဆီဝီ။

မိုဝ်းဆဆး မိဆးဖွင်းခါးကျ၊ဝ လင်းခင်း
ယါဆး ဂေ၊နှိင်းခါးမားခလး၊ တင်းခါးခါး
ခါးမား၊ ပုင်ဂျ၊မားမားဝး၊ နှိးသုင်၊ခါးခါး
ခါးခါးမားမားဆဆးလူး လွမ်းလံးဖွင်းဂပ်၊ဂပ်။

လင်းခင်းခါး၊ဆွံ့၊ဂေ၊ဝး၊ ယွဆွံ့လုဂ်းလံး
ပိုင်းမုဆင်းလင်းခင်းခါးသုဆွံ့သေ ပီဆီခါးမား
ခါးခါးလး၊ ကပ်၊လင်းခင်းခါးလုဂ်းခါးခါး
ခါးမားမား။ လင်းခင်းခါး၊ဆွံ့၊ သိုဂ်းမား၊ ခါး
မားမိုဝ်းတံး ထိုင်တီးလံးတိုဂ်းဂဆ။

ဂွပ်းတပသိုဂ်းတံး နှိင်းခါး၊မား၊ဂဆ
တင်းတပသိုဂ်းခါးမားခါးလး၊ လင်းခင်းခါး

သိုဝ်ခါး၊ဖျ၊ ဂေ၊သင်းမားလိုဝ်းဆဆး ကပ်၊မိး
ဖွံ့ဆွံ့တူဂ်း၊ကပ်၊သမိုခါးလံးထီးယဝ်။

လင်းခင်းခါး၊ဖျ၊ (1405-1418)

ပေးတူဂ်းဆဆးပိုဆး ကဆလင်းယဆး၊ဖျ၊
သီဆီဝီ တီမးဝံဆဆးခတ ဖဲးခလင်းလင်းခင်းခါး
ဖျ၊ လင်းခင်းခါး၊ဖျ၊ သွင်ပီးဆွံ့ဂွမ်းဂဆ။

ဂူဂ်းဂျ၊ပေးတူဂ်းဆဆးပိုဆး ကဆလင်း
သံမိုဝ်း တင်း DGE Hall တီမးဝံဆဆး လံးဂဆ
လင်းခင်းခါး၊ဖျ၊ဂေ၊လီဝ်စလး၊ကဆခံး
ခဆဂမ်းဆွံ့ တေတူဂ်း၊လိုဝ်းမဆးလင်းခင်းခါး၊
လီဝ်။

လင်းခင်းခါး၊ဖျ၊ဆဆးခင်းယဝ် 4 ပီ
(ပီ 1368) မိုဝ်းခါးဂေ၊ ပီဆီဂွမ်းပီဆီဂီဆး၊မား
ခါး ဖျ၊၊တီးခါးခါးသွံ့၊ဖျ၊ခါး၊ မိင် ။ ဖေပ်၊
ဆဆး သီဆးတင်းလံး (Silk Road) ဝွတ်းဂါး
ဂျ၊ယဝ်စလး၊ ခါးခါးဂေ၊ နှိးပိုတ်၊သီဆးတင်း
ဆမိုဝ်းပီဝ် ပိုဝ်းတျ၊ခါးပင်းလံး၊သေ ဂပ်းသိုဝ်၊
မိုဝ်းဝမ်းတူဂ်း ။ သမိုမိဆးဖွင်း လင်းခင်းခါး
ဖျ၊ ကဆပီဆီလုဂ်းလါဆလင်းခင်းခါး၊ဖျ၊
လုဂ်းခါးမား ပိုဝ်းတျ၊ဂွပ်း၊ဂျ၊ခါးဂေ၊သီဝ်တံး။
လင်းခင်းခါး၊လံးတိုဂ်းတေးဂဆတင်းခတ၊ 1438
ထိုင် 1446 ။

လင်းခင်းခါး၊ဖျ၊ဂေ၊ ဂါဆသိုဂ်းခါး
လံးဂျ၊ပိုင်းဂွမ်းလင်းခင်းခါး ဆလပတီ မိုဝ်းကျ၊ဝ
ကဆပီဆီ လုဂ်းပီးလုဂ်းဆွံ့ဂဆ ။ ဂူဂ်းဂျ၊
1446 တပသိုဂ်းခါးဂေ၊ မားလွမ်းပီဝ်ကျ၊ဝ
သေ နှိးဂွံးယွမ်းကပ် လင်းခင်းခါး၊ဖျ၊ ။
လင်းခင်းခါးဂေ၊ ယွဆွံ့ခါးကပ်၊မား၊ဂဆလံး
ခလး လံးတူဂ်းလင်းခင်းခါးမိုဝ်းပဆတူဝ်လင်း
သိုဝ်ခါး၊ဖျ၊ ။ ဂူဂ်းဂျ၊ ပေးဂူ၊ဝး၊ တူဝ်ဂပ်၊
တေလံးတူဂ်းပီဆီခါးသိုဂ်း (Prisoner of War)
ဂမ်းလတျ၊ခါးကဆတူဂ်းပီဆီခါးသိုဂ်း တိုဆး
တေထုဂ်း၊တီပီးဂူဝ်ဆဂေ၊ လင်းခင်းခါး၊ဖျ၊
လံးဂါဆဆွံ့သါဆသေ ဆဆးခင်းခါး၊ ဂျ၊ လံး
ကပ်ခါး၊တူဝ်မဆးလင်းခင်းခါး၊မိုဝ်းပဆခါး၊ဂူဂ်းယဝ်။

ကီဆးကါးခါးခါးလး၊ တင်းဂွတ်းဂါဆလင်း
သိုဝ်ခါး၊ဖျ၊ဆွံ့ ဖျ၊ကဆတင်းလံး၊တေယွင်း
ယေးယူ။ ဂူဂ်းဂျ၊ ဂွပ်းသင်ပူ၊မုဆးမဆးလင်း
ပီဆီဂါဆလွမ်းဆင်း၊ကီဆးကါးခါး ။ တူဝ်မဆး
လင်းခင်းခါး၊မိဆးလွမ်းဆဆး လီပါးဂဆခါးလု
လီလီယူ။

Photo : SSA

ရှင်းပမ်း၊ လင်းခင်းခါး၊ဖျ၊

ဖျ၊သိုဂ်းခါးလွမ်းပီဝ်းဆွံ့ခါး (မိုဝ်းလီဝ်ခါးဝး၊
ခါးမိင် Kunming)။ ဖျ၊၊ခါးဖွင်းခါးယဆ
ဂူဂ်း (Governor General Yun Kuei) ဂေ၊
ကပ်၊တဆးတင်းတူဂ်းခါး ဂျ၊လံးယွမ်းဂါး။
လင်းခင်းခါးလင်းခင်းခါးပျ၊ခါးဝံဆဆးခါး
သေဂျ၊ပီဝ်လုဂ်းပိုဝ်း ယွမ်းကပ်ခါးဆဆး
လီဆီခါးဖျ၊လုဂ်းပူ၊ပါးမုဆး။ တင်းခါးမိုဝ်း
ဂူဂ်းလံးဂေ၊ မိဆးဖွင်းခါး၊ ဆးတျ၊ဂေ၊
ကပ်၊လံးလုသေ လင်းခင်းခါး၊ဖျ၊ခါး၊
တူဂ်းယွမ်းခါးလင်းခင်းခါး၊ဖျ၊။

တေလံးဝး၊သါမပီးဆွံ့ တံးခါးလင်းခင်းခါး
လင်းခင်းခါး၊ဖျ၊ခါးလင်းခင်းခါး၊ လံးလု၊တိုဂ်းဂါဆ
သိုဂ်းဂါဆဖွင်းခါးဂါးဂပ်းဂွမ်းဂါးထိုင်ယွတ်း
လုဂ်းပံ၊ဂျ၊ဆင်းဂါး။ ပိုင်းဂါးတီးဝး၊ မိုဝ်းသါမ
ပီးဆွံ့တံးဂါးခါးမိုဝ်းဖွင်းခါးမိုဝ်းမားဆဆး
မိဆးဖွင်းခါးခါး၊တိုဂ်း၊ကီဆး၊စီင် မိုဝ်းပါးလင်းခင်းခါး
သိုဝ်ခါး၊ဖျ၊သမို မိဆးမိုဝ်းမိုဝ်းခါး၊ကွမ်းခါး
ဆဆးဂူဂ်း။

ဂူဂ်းဂျ၊တင်းခါး၊ဆဆးမားဂေ၊ ဝင်းလံး
ခါးလင်းခင်းခါး၊ ဂူဆးခါးလင်းခင်းခါး၊ ပီဂါး၊ပိုင်းမားခါး
ပိုင်းတံးဂပ်၊ ကဆသါမလင်းခင်းခါး၊ဆွံ့ ကီဂါး၊ လင်းခင်းခါး

တင်းလွဲးထီမ်ဂျု၊တီ၊ ကယုတုံထယျ။ ဂူလ်းဂျု၊ တူဂ်းဆွဲးဝင်းလံးဗျးလမ်တူပ် ပိုင်ဆွဲးခမ်ဂံ ခစ ကမ်၊တမ်းခလး၊ လဝ်းစမ်းဂံ၊ဆွဲးဂျေး ဂါဆွဲး သိုဂ်းသုမ်းမိုင်း။ လဝ်းဆေးသုဆ်ဂျေး၊ ကမ်၊ တမ်းဇီဝ်တီ၊ဇီဝ်တင်းသေ ဆွဲးခမ်းခလေးဂျု၊ မိုဝ်းတိုဂ်၊စမ်းတပ်ယု၊တီ၊မိုင်းရှင် လေးစီင်း မိုင်းတူဆ်ယမ်းလီဝ်။

တင်းသွင်မိုင်းဆွဲး ဂှပ်၊ရှင်းမန်းမဆ်းဝံ၊ပု၊တီ၊စွမ်း မိဝ်းဆိတ်မိုင်းမာဆ်း (CPB) ။ စွမ်းမိဝ်းဆိတ် ဆင်၊ဂဆ်မိုင်းလွဲးဂဆ်။ ပု၊တီ၊စွမ်းမိဝ်းဆိတ် မိုင်းမာဆ်း၊ ယမ်းမားပဂ်းသင်းတိုင်ဆိုင်ဆွဲးမိုင်းတံး (လီင်၊လမ်းဝမ်းတူဂ်း) သေ သာဆ်စတီးလူင် ပွင်လိုင်၊ ဗသေပလ (AFPFL) လုမ်းကျူးဆူ ။ လဝ်းဂွမ်းလိုင် (ရှိုင်) မူဝ်ရှိုင်း ဂျေးသားဆ်စတီး

ဂျေးလင်းလံးဂွမ်းစေ။ ဆွဲးဗျးတီဆ်းလိုင်ဆွဲး မီး ပု၊တီဆ်း၊ သိုဝ်ယီဆ်း ခလး၊ လဝ်းစမ်းပဝ်း။ တင်းဂျု၊တင်းမား၊ စာဝ်းတင်း 3 လိုဆ်။ ဇီဝ်တီ၊လုံ လံးဂျု၊ရှပ်ဗျး ပိုဆ်းဝုးရှိုင်ဆ် ဆွဲး ပံ၊ရှမ်းမီးဆွဲးလိဂ်းမံလံးမိုင်းသင်သေတု၊ လံးဂျု၊ဝုး ပု၊တီ၊စွမ်းမိဝ်းဆိတ်မိုင်းခစ၊ (CPC) ဂှပ်ရှင်းပု၊တီ၊စွမ်းမိဝ်းဆိတ်မိုင်းမာဆ်း (CPB)

ပု၊တီ၊မို၊သုင်လိုင်တံး (SSPP) ဂျေး လုဂ်းဆိုင်သီဆ်းတင်း စွမ်းမိဝ်းဆိတ်သေ စတီးလုံတိတ်းတေ၊မိုင်းခစ၊ရှင်းစေ၊ထီင်း။ ဆွဲးဂျေး လံးဂျု၊မင်းတွပ်၊တီ၊မိုင်းခစ၊ကမ်၊ပံးပိုင်ဂဆ်တင်း ပာဆ်လဝ်းဂွမ်းလိုင်စတီးလုံမားကွမ်တင်း

လွင်းလဝ်းဆေးသုဆ် တင်းလဝ်းစမ်း ဂံ၊ဆွဲး ဂှပ်၊ဂဆ် မီးသတီးလု၊တေ၊ဂဆ်လွဲးဂဆ် ဆွဲး ဗျးကားဆ်၊တင်းဆမ် တေရှမ်းဝုးလီယွင်း လီယိုင်းစတုစတု။ ဂူလ်းဂျု၊ ထီင်းဗျး၊ဆိုင်၊ လီ ဝုးလိုင်၊လိုင်၊ဝုး၊ လဝ်းစမ်းဂံ၊ဆွဲး ကမ်၊ယီပ်၊ ယင်းလွမ်းရှပ်တိဆ် လဝ်းသိုဝ်စာဆ်၊ဗျး၊ ဂ်ဂ်၊ သမ်းလဝ်းပီးဆွဲးတံးခလး၊ မီးဗျးဆ်းလီဗျးဆ်းလု၊ လိုဝ်ရှိုင်ဆွဲးယု။

ဆွဲးပိုဆ်းမိုင်းတံးဆွဲး တင်းစတု၊ဆွဲးမား ကမ်၊မီးရှေးစမ်းရှင်းစေ၊ယဝ်။ ဗျးသု၊ သုသုဆု မိုင်းမာဆ်းဂျေး၊ စဝ်းမားဆမ်။ တပ်သိုဂ်းမာဆ်း ဂျေး၊ မားပဂ်းယု၊ သီဆ်ဝီ သီ၊ပေး၊ ယွင်ရှပ်း မိုင်းဆ်း ဂ်းတိုင် တေ၊ထိုင် ပာဆ်ဂိုင်ဂလီတီး မားရှိုတ်းစုဆ်။

လဝ်းဂွမ်းလိုင် (1926-91)

ဝံးလဝ်းစမ်းဂံ၊ဆွဲး၊ယဝ် လတ်းစမ်းမား 350 ပီ ဆွဲးဝင်းလံးဂါပံးပာဆ် 40-50 ပီဆွဲး မိုင်းခစ၊ ကဆ်လုဂ်းတီးဂါပံးပာဆ်တီဂ်၊ယံးကွမ်၊ ခစား ဗျး၊တုးမိုင်းစုဆ်မဆ်းဂျု။ ဗျးဝင်းခမ်းခလး ပာဆ်ခစ၊ဗျး၊ ဂျေးမိုင်တင်၊ (Kuomintang-KMT) ဗျးဝင်းခမ်းဆွဲးသေ ပာဆ်ဂီဆ်၊ဂဆ်မီး ရှိုင်းမားမိုင်း ဗျး၊တုးဂါဆ်ဗျးဝင်းခမ်းပု၊တီ၊စွမ်း မိဝ်းဆိတ်မိုင်းခစ၊ (CPC) ။

ဗေဝ်၊ဆွဲး မိုင်းဂုတ်းသိုဝ်းဂျေး ပီဆ် စွမ်းမိဝ်းဆိတ်ခလး၊ မိုင်းလူင်စွမ်းမိဝ်းဆိတ်

တပ်သိုဂ်းမာဆ်း၊ ကဆ်မားပဂ်းတပ်ရှိုတ်းစုဆ်ဂံ၊ ယု၊ဆွဲးမိုင်းတံးခလး၊ စဝ်းရှမ်းရှမ်း CPB သေ တိုဂ်းတေးလွမ်း။ ဂူလ်းဂျု၊ဝံးသေ CPB ပိုဆ် ဗေဝ်၊ပေး၊လသီ၊ထာဆ်းဂူဆ်းသေ မားလီဂ်၊ခဗေ ဂူဆ်းမိုင်းတံး ရှိုတ်းရှိုတ်းဂူဆ်းမိုင်းတံးတီဂ်၊ယီဂ်း ဗေတ်၊ခဗေဝ်းလင်းဗေတ်းဗေတ်း၊ဂဆ်မားဂျေး လဝ်းလံး လုဂ်းသားဆ်စတီး CPB ခိုဆ်း မိုင်း 12.6.1956 ။

ဝံးဆွဲး လံးဂျေးတင်းပု၊တီ၊စွမ်းမိဝ်း ဆိတ်လိုင်တံး (SSCP) သေ ပံ၊ဗျးတီဆ်းဂျု၊ ဂပ်းသိုပ်၊ CPC ပိုဝ်းတု၊ယွမ်းလွင်းရှပ်ရှင်း မန်းမဆ်းခလး၊ လွင်းလွဲးထီမ်တီ၊မိုင်းခစ၊ ဂျေး လွင်း။ မုင်းခွင်းဝုး ပေးခစ၊ရှပ်ရှင်းပာဆ် မိုင်းတံး

လုမ်းလီဝ်။ ကမ်၊ယွမ်းရှပ်ပု၊တီ၊မို၊ထီင်း ။ ကမ်၊ ဂွမ်ဂျု၊ ပု၊တီ၊စွမ်းမိဝ်းဆိတ်လိုင်တံးဂူလ်း ပု၊တီ၊စွမ်းမိဝ်းဆိတ်ဂုဆ်း၊ (ACP) ဂျေး ခစ၊ ယင်းကမ်၊ရှပ်ရှင်း။ ရှိုတ်းရှိုတ်းပု၊တီ၊စွမ်းမိဝ်း ဆိတ်လိုင်တံးဆွဲး လုလီဝ်ဂျု။

ဝံးတင်းပု၊တီ၊ မိုင်း 1971 ယဝ်ဆွဲး တင်းဗျး၊ပု၊တီ၊မို၊သုင်လိုင်တံး (SSPP) ဂျေး လုဂ်းဆိုင်သီဆ်းတင်းစွမ်းမိဝ်းဆိတ်သေ စတီး လုံတိတ်းတေ၊မိုင်းခစ၊ရှင်းစေ၊ထီင်း။ ဆွဲးဂျေး လံး ဂျု၊မင်းတွပ်၊တီ၊မိုင်းခစ၊ ကမ်၊ပံးပိုင်ဂဆ် တင်းပာဆ်လဝ်းဂွမ်းလိုင်စတီးလုံမားကွမ်တင်း ဆွဲး။

လဝ်းစုဆ်သု၊ (1934-2007)

လဝ်းစုဆ်သု၊ဆွဲး မီးဂူဆ်းတင်းဆမ်ကမ်၊ ရှိုတ်းယုမ်၊ယမ်၊ ရှမ်းဝုးပီဆ်သံလဝ်မာဆ်း။ ဂူလ်း ဂျေး ယင်းမီးထီင်းတင်းဆမ် ကဆ်ယုမ်၊ယမ်ဆပ် ထိုင်မဆ်းလဝ်းဂျု၊ ရှပ်တံး ရှိုတ်းဂါဆ်တံး ရှိုတ်း ကမ်၊ကွမ်၊ခလး၊ ရှိုင်းလုံတူဂ်းသေဂျု၊လုမ်းမာဆ်း ဂူလ်း ။ ကဆ်ဝုးဆ် မာင်လိုင်၊ ရှမ်းတေ၊ထိုင် မိုင်းလီဝ်ရှမ်းရှမ်းလဝ်းဆ်းဂဆ်တင်း လဝ်း ယွတ်းသိုဂ်းသေ တေ၊သု၊တပ်သိုဂ်းမာဆ်းယု၊ တေ၊ယမ်းလီဝ်။

မိုင်းပီ 1993 လဝ်းစုဆ်သု၊ပိုဆ်ဗေဝ်၊ မိုင်းတံးဂွမ်းစေ။ဆွဲးပီဆွဲးလုမ်းဗျးတီဆ်းခစ၊ မားယီမ်းလွဲးရှပ်ရှင်းခလး၊ လဝ်းစုဆ်သု၊တင်း

ရှပ်းပာဆ်း လဝ်းဂွမ်းလိုင်

Photo : SSA

လင်းဂမ်းလီတီးစပ် လံးတွမ်းရှပ်သေ ကျပ်၊ ကျပ်ဂမ်း။

မိုင်းဆန်း လင်းဒုခမ်သျှ၊ လံးယွမ်းတင်း လွံးထီမီတီးစပ်၊ ပိုင်းတျ၊ပူတီးပွံ၊ဝါမ်းမိုင်း။ ဗှံ၊လုမ်းဗှံးတီးစပ်၊ ကမ်းဆမ်းလုင်းလင်း လီး (Li W.J.) ဂေးတွပ်၊ဝါး “ပေးလင်းတေ ပမ်းယျ၊လွမ်းလီဆင်လီဆင်ထံး ရှပ်ကမ်း၊လင်းလွံး။ ပေးစွံးရှပ်းရှပ်းလွံး လင်းတမ်းမေးတင်းလီဆင် လီဆင်စပ်၊ဂွမ်း။”

ဝါးဆန်း ဗှံးယွံးလံးလင်း မိုင်းလင်းဂမ်း လီတီး ဂေးထင်းသင်းဝါး “ပံ့၊လီဂိုင်းဂိုင်းယုမ်း၊ ဂွမ်းဂွမ်းဂေးလီဝါး၊ လီဂပ်းသိုင်းဂျ၊ထီင်းတင်း ဆမ်ဂွမ်း။” ဝါးဆင်သေတျ၊ လင်းဒုခမ်သျှ၊ပမ်းလွံ ယုမ်းယမ်ပီတီးယွံး-ဆံးပီ 1994 ပိုတ်၊ဆေးသိုင်း တိုင်းတေးတပ်သိုင်းမေးတီးမိုင်းတေး။ မိုင်း ထေးစလး သူင်းသိုင်းဆပ်ရှပ်းခိုင်းဂျ၊ မိုင်းတံး ပွတ်းရှပ်း။

ဗှံးဆန်း ရှပ်းသိုင်းတပ်သိုင်းမိုင်းတံး (MTA) မီးကမ်း၊တီမံ၊သေ 23,000 ၊ ဗှံ၊တပ် သိုင်းမေးယင်းယွမ်းရှပ်းဝါး ပီဆင်တပ်သိုင်းလုဂ် ဗှံးဆင်ကမ်းကမ်း၊စီင်လီဝါးပိုင်း။ ဂူလင်းဂျ၊ဝါးသေ ခိုင်းရှပ်းပွတ်းရှပ်းယွံး လံးထုဂ်၊တပ်သိုင်းမေး တွမ်းရှပ်းပွံးတိုင်းရှပ်းရှပ်းရှပ်းရှပ်း။ ကမ်း၊ဗီဝ် လံးလီဆင်လီဆင်မိုင်းစပ်၊ကမ်း၊ဂျ၊ ရှပ်းရှပ်းတပ် သိုင်းမိုင်းတံးဗှံးယွံးဗှံး၊စပ်၊စပ်။ ရှပ်းရှပ်းရှပ်း သိုင်းကမ်း၊ပေးလွံးတင်းသိုင်း ကမ်းကမ်းဆင်ဆင် မေးစပ်းတင်းလံးပီ တိုက်၊ကွက်၊မေးသေ ဂမ်းဗှံး ဗှံး၊ကွက်၊ဂေး၊တင်းလုမ်းမိုင်း၊ စပ်းဂျ၊ဂိုတ်း သိုင်းတင်းမေး။ ဂမ်းလီဆင်သိုင်း လင်းဒုခမ် သျှ၊ဂေး ရှပ်းဝါးလံးတိုက်၊ယံးဆံ ကမ်း၊ဂမ် ဂမ်းလံးယွံးသေ ယွမ်းမွပ်းတပ်ဂွမ်းဆွမ်းလူး သိုင်းမေး မိုင်း 7.1.1996 ဆန်းယွံး။

ဝါးမေးဂေးလံးရှပ်း၊ ဂေး၊ပမ်းစပ်၊ငဝ်း တီးတပ်သိုင်းမေး ယွမ်းတပ်သိုင်းမိုင်းတံး တေ ခိုင်းရှပ်းလုင်းလီဆင်လီဆင်စပ်၊ဆန်း ပီဆင်လုမ်းဗှံး

Photo: SHAN

လင်းဂမ်းလီတီး စလး ကမ်းဒုခမ်သျှ၊

တီးဆမ်းစပ်၊ ကမ်းမေးရှပ်းမိုင်း 1993 ဆန်း ဂူလင်းစလး ပီဆင်ကမ်းဗီဝ်လီဝါးလီဝါး။

ဝါးဝါးရှပ်းယွံး ကမ်း၊ရှပ်းကမ်း၊ဆမ်း ဗှံးလမ်းလွံးလင်းဒုခမ်သျှ၊ဂေး၊ဆိုင်း လံးရှပ်းထုပံး လင်းလီး (Li W.J.) ဆန်းခိုင်းသေ ပွင့်စမ်းဝါး ရှပ်းလင်းဂမ်း။ “ရှပ်းရှပ်းမေးကမ်း၊လီဝါးဗီဝ်း လွံးဆင်စပ်းစပ်း” စပ်းဆန်းတီးဆင်၊ဆင်။ “မေး ဝါးရှပ်းစပ်း- လင်းစပ်းလီဝါး၊ ဂပ်းကမ်း၊ လွံးရှပ်းမိုင်းတံး၊ ကမ်း၊လွံးလုဂ်းဆင်လင်းဒုခမ် သျှ။ ဂပ်းပီဆင်ရှပ်းမိုင်းစပ်း၊ လုဂ်းဆင်ရှပ်း လုဂ်းစပ်း။ ဂပ်းရှပ်းရှပ်းလံးရှပ်းလွမ်းဗှံးလီ မိုင်းစပ်း။”

စပ်းဆံ ကမ်း၊လွံးရှပ်းလင်းဒုခမ်သျှ၊လုဂ်း ထိုင်းမိုင်းရှပ်းမိုင်းပိုင်း။ ပီဆင်ရှပ်းလင်းဒုခမ်သျှ၊ မွက်၊ပုမေး၊။ ဂူဆင်လီလင်းလင်းပွင့်၊စပ်းလွံး ဂွမ်းစပ်း။ ပေးဂူဆင်တုလင်းဗေးဂွမ်း လင်း လီး ဆင်ဂေးပွင့်၊ဝါး “တျ၊လွံးတံးကပ်းစပ်း ဗေးဆံ ကမ်း၊ပီဆင်ဗှံးလီစပ်း။ လွံးရှပ်းမေး

ပီဆင်ကမ်းဆင်၊ကမ်းလီဝါးဆံ ပီဆင်ဗှံးလီစပ်း။”

[လွံးယွံးယွမ်းလင်းဒုခမ်သျှ၊ထီင်းပိုင်း ဆိုင်းစတု-ကပ်းဆင်မိုင်းမီးရှပ်းပိုင်း။ ရှပ်းသိုင်းရှပ်း ဂင်း၊လွံးဆင်ရှပ်းပိုင်းလီဝါးလုမ်းမိုင်း၊ရှပ်းရှပ်းလုမ်း ဆန်းမိုင်းတံးစလး- မီးဗှံးမီးဆင်လီဝါးကျပ်းလီ။ ဆွက်၊သေသိုင်းမေးယွံး လံးတိုင်းတေးဗီဝ်း မေးဂမ်းတင်းလံးမူ၊လံးလုမ်း မိုင်းဆင်၊လုမ်းဝါး UWSA, ပကျပ်းလီင် SNPLO, စပ်းဗှံး၊ KMT, လုမ်းတံးဂိုတ်းသိုင်းပွတ်းရှပ်း SSA, လုမ်းမိုင်းလေး NDA တေးထိုင် ထံး-ကမ်းပေ ပိုင်း။]

Dr David Williams ဗှံးလီဝါးရှပ်း လွံးမိုင်းမေးစလး လွံးထီမီလုမ်းလင်းဒုခမ်သျှ၊ စီဆင်၊တီမံ၊မီးဗှံးမိုင်းဗှံးဗှံးယွံးဆံ လင်း မိုင်း 17.6.2008 တီးဂိုင်းမံ၊ဝါး “ဂပ်းစပ်း ကမ်း၊ရှပ်း ဂွမ်း၊သေစပ်း၊တေးရှပ်းမိုင်းတံးဂွမ်း ဗေး။”

ရှပ်းဆန်း ပေးလီဝါးရှပ်းလွံးတွမ်း role စွင်စပ်း တင်းစတု၊ပမ်းဆင်တံးသမ်လင်း တေး၊ယမ်းလီဝါးလိုင် မိုင်းမိုင်းဝါး တေပီဆင်ကမ်း ပိုတ်၊ရှပ်းတျ၊ဗှံးကမ်း၊ရှပ်း။ ကမ်း၊လွံးစလး ဝါး ရှပ်းထုဂ်၊လံးပူဆံးဝါး ဂမ်းတံးရှပ်းဆံ ပေး မေးထုဂ်၊မီးဗှံးလွမ်းတြး (ပီဆင်ထမ်း) သွမ်းရှပ်း ရှပ်းဗှံးဂမ်း မေးတံးလံးခိုင်းမိုင်းကမ်း၊ရှပ်း -မွက်၊ဆန်းဂူလင်း။ တမ်းလံးရှပ်းလံးဂမ်းမိုင်း တင်းဆွက်၊တင်းဆန်းလီလီ။

ဂွမ်းစပ်း၊ “စပ်းယမ်းဆင်ကမ်း၊တပ်း ရှပ်းဝါး ပီဆင်ဗှံးကမ်း၊ကမ်းရှပ်းတံးလံးစီဝ်း တျ၊ တမ်းရှပ်းဝါး ပီဆင်ကမ်းလီကမ်းရှပ်းတံး လံးရှပ်းဂေး၊ဂမ်းသေ ရှပ်းဗှံးလီ။” ဗှံးတီမံ၊ စွံးလီမိုင်းကမ်း၊ “ငဝ်းလံးဂေးမိုင်းစပ်း ယမ်းဆင်၊ဂပ်း။”

လံးခိုင်းသို 8/8/08

“ ထုဂ်၊လံးပူဆံးဝါး ပေးမေးထုဂ်၊မီးဗှံးလွမ်းတြး (ပီဆင်ထမ်း) သွမ်းရှပ်းရှပ်းဗှံးမိုင်းဂမ်း၊ မေးတံးလံးခိုင်းမိုင်းကမ်း၊ရှပ်း-မွက်၊ဆန်းဂူလင်း တံးလံးရှပ်းငဝ်းလံးဂမ်းမိုင်းတင်းဆွက်၊တင်းဆန်းလီလီ ”

စုဂ်းစုဆံ့ဝမ်းဂိုတ်,ပျ,တီ,မ့်,သုင်လိုင်းတံးစွပ်းစုပ်, 41 ပီ

Photo : SSA

ပင်ဂုမ်လူင်ဂျေ,တင်းပျ,တီ,မ့်,သုင်လိုင်းတံး (SSPP)

လို့ဆဲးဂေ့းဂတ်းသ် 16 ဝမ်း ပီ 2008 ဆံ့ ပျ,တီ,မ့်,သုင်လိုင်းတံး SSPP ကဆဲးယမ်း ပီဆဲးပျ,တီ,ဂါဆဲးမိုင်းလံးလုဂ်ဖိုဆံ့ဂွပ်,ဂူးဂါတံး; ဆဲးလိုင်းတံးမူးဂွပ်ဂိုတ်; ကွမ်တင်းသုတ်းဆဲး

ကျယုစွပ်းစုပ်, 41 ပီယပ်; ဂွပ်ပပ်းပျ,တီ,မ့်,သုင်လိုင်းတံး ဂေ့းဂိုတ်; ကွမ်တင်းသုတ်း ပီဆဲးလင်းသီင်သိုဂ်း ကဆဲး လမ်းတၢ်လိုမ်းမိုင်းမိုင်းဝမ်းထိ 13/08/2007။

မိုင်းပံ့,ဂိုတ်းသိုဂ်းဂူးပွဂ်း တင်းစတ,ဂေ့း, တင်းပျ,တီ, ပွတ်းစုမ်,ပင် ဂိုင်းလို့ဆဲး ဂေးသီး မိုင်း 1971 တေ့, ထိုင် 1989 ဘင်းတင်း 18 ပီဆဲး တပ်သိုဂ်းလိုင်းတံးပွတ်းဂွင်, ကဆဲး ပီဆဲးလုမ်းဂိုတ်းသိုဂ်းယမ်းလီဝ်ဆံ့ ယိပ်းတိုင်း လွဂ်းပိုင်ပျ,တီ,ကွမ်ဂွပ်တပ်သိုဂ်း။ ဂါဆဲးမိုင်း ကွမ်ဂွပ်ဂါဆဲးသိုဂ်းမူး။ ဗူးပွင်ဂါဆဲးပျ,တီ, ဂူးလွင်းလွင်းဂေ့,လိုဆဲးသုတ်း ပီဆဲးလင်းလံး လီဂ်. သိုပ်,ပုတ်းလင်းသိုပ်ဆမ်, ကဆဲးသီင်မုဆဲး ဂျ, 1983၊ ပေးလင်းသိုပ်ထံဆဲး၊ လင်းလွံမင်း ဖပ် ကပ်လိုင်းတပ်သိုဂ်း SSA ဂိုတ်းသိုဂ်း တင်းမာဆဲး 1989 ယပ်ဂေ့း လင်းလံးလီဂ် သမ္မကပ်လိုင်းပျ,တီ, SSPP ဂျ,ဂွမ်းဂွမ်းစွင်း သီးစမးပွင်လိုင်းတံး SSRC/MTA ဆံ့ပီ 1991 ထိုင်တီးလံးဂျ,လုတံးတီးဂွပ်မိုင်း ဂွပ်ပီ 1995 ။ တင်းစတ,ဆဲးဆဲးမူး လိုင်းသီင်ပျ,တီ, မ့်,သုင်လိုင်းတံးဂေ့, မိုင်းတင်းပွတ်းယိမ်သုတ်း ဝံးဂျ,။ ယု,ဝးဂူးဆဲးမိုင်းတံး ဂူးဆဲးဆမ်,ပါဆဲးမ့်,

သိုပ်,ဆေး-16

လိုင်းလုတ်းမုမ်းစတ,ဂါဆဲးလုဂ်ဖိုဆံ့ စွပ်းဂမ်းထိ 61 တုဂ်းယွမ်းပုမ်းသုမ်း,လံး

1948 မိုင်းဂွမ်းတုမ်ပတ်းပိုဆံ့ လံးဂွမ်း ခေ့ယပ်သေတၢ် လုင်ပွင်လိုင်း ဗေပလ ကမ်, မဂ်းမဆဲး မိုင်းမုမ်း။ မိုင်းယင်း၊ မိုင်းရခိုင်, ဆင်,ဂိုဝါဆဲးမိုင်း တေလံးသုမ်း,ဇိုင်,ပိုင်၊ လဆံ့ ထာမ်းဂွမ်းမိုင်းတေပိုင်တင်းမာဆဲးဆဲး ဗူး ဂွပ်ဂါတံးမုမ်း ကွမ်စတ,လုဂ်ဖိုဆံ့တုဂ်းယွမ်း သုမ်း,လံး မိုင်းလို့ဆဲး 9 မူဆဲး ပီဂေ့းလျ, 1310။ ကိုင်,တဂ ဗူးတံးမိုင်းလိဂ်/ပွင်ဂွမ်းမုမ်း လာတ်းဝး- “ဗွင်းဆဲးတပ်ဂိုတ်,စစလိုင်းလာတ်း မုမ်း MNDO ကမ်,မီးဂွင်းဂင်,သင်၊ စမ်းဝမ်း ဇိတ်းလို့ဆဲးဂပ်းမူဆဲး 1948 ဗူးဂိုတ်လိုင်းလာတ်း ဆံး,ပါဆဲးတၢ်, ပုဂ်,တိုင်း ကွမ်ဂွပ်စပ်းယိုတ်း

ဂွင်းဂင်, (ဂွင်းကဆဲးလုင်ပွင်လိုင်းပဆဲဝံ. တၢ်, ဂိုတ်,စစမူ,ဝါဆဲး) လွမ်းဝါဆဲးဗွင်,ဆမ်ဂိုင်း ဝမ်းလို့ဆဲးဂပ်းမူဆဲး စတ,လုဂ်ဖိုဆံ့စဆဂင်လု တုဂ်းယွမ်းပုမ်းသုမ်း,လံးဇိုင်,ပိုင်၊ ဂူးဆဲးမိုင်း မုမ်းတင်းလံး ဖပ်,ဂွမ်းစဆဂင်လု လွင်းပီဆဲး ဆမ်ဆိုင်လုလီဝ်။ ဝမ်းစိုဂ်းစ,တၢ်,လိုင်းလာတ်း မုမ်းတင်းလံးစလး လင်,လံးယေးမုဆဲးဝမ်း ဆဲး ပီဆဲးဝမ်းလုဂ်ဖိုဆံ့မူး တေ့,ထိုင်ယမ်း လီဝ်” - ဝးဆံ။ သိုပ်,လာတ်းထိုင်ဝး- “ဆေးပံ့,ထိုင်ဝမ်း လုဂ်ဖိုဆံ့ဆဲးမုမ်း တင်း ယင်းဗိုဂ်, လံးလု ဂ်ဆဲးဂိုတ်,မုမ်းသင်းဂါဆဲးလိုင်းလာတ်းလုလံးဂမ်း။

လွင်းဆဲးယိမ်ပီဆဲးဂင်;စွင်ခေးလုင်ပွင်လိုင်း ဗေပလ တင်းစတ,ဆဲးဆဲးမူး ပိုင်းလင်းဆိုင် မုမ်းတင်းယင်း။ လုင်ပွင်လိုင်း သိုဂ်းမာဆဲး ယမ်းလီဝ်ဂေ့း တေ့ဆင်,ဆဲး” - ဝးဆံ။ ဝမ်းလိုင်းလာတ်းမုမ်းလုဂ်ဖိုဆံ့ဆံ့ မုမ်း လိုင်းယူးဆဲးဆေးလိမ်ပုတ်းပွံ့,။ ဆဲးမိုင်း ပူးလိမ် မုမ်းလိုင်းလုတ်းဆွတ်းမိုင်း-မိုင်းထံး။ မိုင်းစံးဆဲး ဆေ့စိုင်း, ဆေးပုဂ်း, ကမေးဂိုစိုင်း.... ကွမ် ဂမ်လတ်းဂိုတ်းပင်စုဂ်းထုပ်း ဝမ်းဗွမ်းဂူး လုဂ်ဖိုဆံ့ဗူးစံး သိုပ်,ဗွင်တမ်းမမ်းဂူးပီ - ဝးဆံ။

ဝမ်းယာင်းလီင်လုဂ်ဖိုဆ်းစွပ်; 60 ပီ ပိုဆ်းဖောဝ်,တေသုးတိုဂ်းတံတေ,တီဂ်

ဝမ်းထံ 17/08/2008 ယာင်းလီင် လုဂ် ဖိုဆ်းသိုဂ်းမာဆ်း; စွပ်;တီမ် 60 ပီ၊ ပိုဆ်းဖောဝ်,တေ -တေ,ဝါဆ်းမိုင်းပေးပီဆ် ဖိုတိုတခရဒ် လိုဆ်းလောင်, တေရွမ်းမိုင်းလုမ်းဂါဆ်မိုင်းလိုင်ပ သာဆ်းစတီးသိုဂ်းမာဆ်းသေ စပ်;ပင်တိုဂ်းဂျ, တေ,သိုဂ်းမာဆ်းလုမ့်ဂူဆ်,ပင်း။

ဆ်းလိဂ်;ပိုဆ်းဖောဝ်,ဆဆ် - တေ,ဂေ,တင်; မိုင်းရွမ်းတုမ်ဖိုတေ ခရဒ်လိုင်ဆ်းလောင်, တေ သာဆ်းစတီးတေ,သုးသိုဂ်းမာဆ်း; ကမ်,သုတ်; ကမ်,ဂူဆ်။ ပင်လိုင်;တင်;ဂိုဂ်းပွမ် 2010 သိုဂ်း မာဆ်းတဂ်းတေယု,ဖို,ပေလဂ်းလိုင်;ဂူတိုငေး တေ,ဂူဆ်မိုင်း/လောင်းစိုဝ်းဂူလုမ်းစလ; တိုဆ်းကမ်, ယွမ်းဂွပ်လံ;—တေ,ဆ်။ ဝမ်းထံလိုင်;ယာင်းလီင် လုဂ်ဖိုဆ်းဆဆ် လတီးဂိုတီးပင်ပွဲ;ဆ်းပိုဆ်းတီး ဆ်းလိမ့်ပူတီးပွဲ;စွပ်တံပိုဆ်းယာင်းလီင်— ယေး

မုဆ်းစွမ်ဝင်းဖို;တီးငါဆ် လိုင်;တူဂ်းသုမ်းဆ်း ပင်တိုဂ်း၊ ဂူဆ်းစပ်;ရွမ်းမွဂ်; 600 ပံ။

ဖိုဆ်းသိုဂ်းယာင်းလီင် လွမ်ဂါဆ်းပီ,ထူး လတီး;တေ,— “ တံပိုဆ်းယာင်းလီင်ဂွပ်;ဆ် လုဂ် တီးဂူဆ်မိုင်းသိုင်;မိုဆ်းပီဆ်မုးစလ; မီးပုဆ်း; ဖိုဆ်းထုဂ်,ဂွပ်;ဆ်းတီးဂိုတီး,စစ လိုင်;ပီဆ်စီဆ် တေ,ဂူဆ်;စွပ်;ပိုဆ်းစမ်း/သံလိုင်;ဆ်းမိုင်း....တဂ်း လံ;ကပ်;သံလိုင်;ကပ်;ပိုဝ်;တေ,ရွမ်း,လုမ်းဂူဆ်း မိုင်း ကမ်,လုးတံပိုဆ်းပေဂ်ဆ်တီးတိုင် စီးလုဂ် လုဂ်;လုဆ်းဂိုမ့်စွပ်;စွပ်;စိုမ်သံလိုင်;ဆ်းမိုင်း၊ ပေးကမ်,မေ,ဂူဂ်;ဂူဆ်မိုင်းဂေ; တံပိုဆ်းဆဆ် ကမ်,လုးတံပိုဆ်းလိုင်;တီး ပီဆ်လုဆ်လိုင် ဂူလုး” —တေ,ဆ်။

တံပိုဆ်းယာင်းလီင်ဆ် ဂူဆ်းမိုင်းလိုင်; ယာင်းလီင် စတ,ယိဝ်းဂွင်းဂင်,တေ,သုးသိုဂ်း

Photo : Manager

လွမ်ဂါဆ်းပီ,ထူး

မာဆ်းမုးမိုဝ်; 1948 လိုဆ်းဂေ;ဂတ်သံ 17 ဝမ်း။ ယာမ်းတေ,သုးသိုဂ်းမာဆ်းစွပ်;မိုင်း လိမ်ပါဆ် ဖေပေလ တေ,ထိုင် ပါဆ် မသလ ဆေ,ဝါဆ်း၊ ပါဆ် ဆေဝတ သေးမွင်,၊ ဆကဖေ တာဆ်းသုလု, တေ,ထိုင်ဝမ်းမိုဝ်;ဆ် ကမ်,ဂါဆ် ကမ်,စာဆ်ကမ်,ထို၊ ကမ်,တွမ်ဂူမ့်ဆွမ်းတေ, ဖိုဆ်းဆ်သေပွဂ်;။ □

ဝမ်းလွမ်ငါဆ်ယာင်းဖိုဂ်, သေးဗျ.ကူးဂျီး တူဂ်းသုမ်း 58 ပီတီမ်

ဝမ်းထံ 12/08/08 ကမ်ပီဆ်ဝမ်းဂိုတ်, လင်;ဆင်;ဂေ,စမ်းထံဆဆ် သမ်ပီဆ်ဝမ်းကမ် သေးဗျ.ကူးဂျီး ဂေ,ပီဆ်ဂူလုဆ်းယာင်းဖိုဂ်,လုဂ် ဖိုဆ်း လံ;ထုဂ်,သိုဂ်းမာဆ်းစု;တံ၊ မိုဝ်; 12/08/1950 စွပ်;စွပ်, 58 ပီ စလ; လိုင်; လတီးယာင်း မဂ်းမဆ်းပီဆ်ဝမ်းလွမ်ငါဆ်၊ ဆွဂ်;မိုင်းဆ်းမိုင်း လတီးဂိုဆ်းပင်စုဂ်းထုပ်း ဆပ်ယမ်မုဆ်းဝင်းမဆ်းလင်;သိုဂ်းဖိုတမ်;မဆ်း။

ပင်ယေးမုဆ် ဝမ်းလွမ်ငါဆ်ယာင်းဖိုဂ်, ဆ် ဝင်;ဂူဆ်းယာင်းဖိုဂ်,လုဂ်ဖိုဆ်း ဆ်းလိမ် ပူတီးပို,လိမ်လိမ်ယာင်း—ထံ။ ယာင်းလိုင်;ဂွတ်; မိုင်းဂျပုဆ်း၊ ကမေးဂိုမိုဝ်;၊ စီဆ်းဆေတိုဝ်း ကိဂ်,လံ;လံ;မိုင်း ပုးလိမ် ဆ်းမိုင်းထံ; ကွမ်ဂမ် စုဂ်းထုပ်းဆပ်ယမ်မုဆ်းဝင်းမဆ်းလင်;။ လဂ်း ဆမ်းကမ်မဆ်းလင်;ဝင်းပိုဆ်း—

Photo : website

1. မိုင်းမိုဝ်းဂွင်းဂင်;စွပ်;ယာင်းတဂ်းလံ;မီး ဆ်းမိုဝ်းယာင်း။
2. တဂ်းကမ်,လံ;ဝင်းမိုင်းဂွင်းဂင်,

- ပဆ်ဖိုဆ်း။
3. ဂမ်းလုတုလိုင်;လတီးယာင်းဖိုဂ်, တဂ်းစိုင်ပွင်ကပ်;ဂွင်းဂူလုး
  4. လွင်းမဂ်းမဆ်းယွမ်းဂွပ်;မိုင်းယာင်းဖိုဂ်, တဂ်းလံ;တီမ်ထုဆ်း; .... လိမ်လိုင်;ဆ်။ မိုဝ်; 1950 လိုဆ်းဂေ;ဂတ်သံ 12 ဝမ်း ဖိုဆ်းကွမ်ဂူလုယာင်းဖိုဂ်, သေးဗျ.ကူးဂျီး တူဂ်းသုမ်းဆ်းလေးဝင်းဗေ,ပုဆ် မိုင်းယာင်းဖိုဂ်,၊ သိုဂ်းမာဆ်း တံလံ;တူဂ်းလိပ်း ယွမ်မတ်,လိပ်း ဆ်းပင်တိုဂ်း၊ လုဂ်;ဆွင်;တမ်;လု ဆေ,ဝါဆ်း ဖိုဆ်းဂွမ်းတပ်;ဂွင် 4 ပုဝ်,လိုင်,လုဆ်,လိမ်, ကပ်;တံ။ ဝမ်းမဆ်းလင်;လံ;ထုဂ်,သိုဂ်းမာဆ်း စု;တံဆဆ် ယာင်းဖိုဂ်,လုမ့်လုဂ်ဖိုဆ်းမဂ်းမဆ်း ပီဆ် ဝမ်းဖိုဆ်းတီးငါဆ်လိုင်;လတီး။ ပီဆ်စွပ်; စွပ်,တီမ် 58 ပီ။ □

ကဝ်းသီင်သိုက် (ရှိုဝ်) ခုဆ်ဂျူဆု သီင်မုဆ်တီမ်ပီ

ကဝ်းသီင်သိုက် ရှိုဝ် ခုဆ်ဂျူဆု ရှိုဝ်ပဝ်း ခွမ်မတီဒ်စီဆ်,တီမ်ပီဝိုင်ဝဝ်းပိုင်မိုင်လိုင်တံး SSCDC သီင်မုဆ်ခွပ်းရုပ်,တီမ်ပီ။

ဝမ်းထိ 20/07/08 ဝမ်းကွမ်ငါဆ် ကဝ်းဗျာလူင်မိုင်ပွမ် ကဝ်းလမ်,ထုဆ် တူဂ်း သုမ်းတီမ် 61 ပီဆ်ဆ် လုမ်းတံးဂိုင်းမံ, ကတီး နှိမ်းပင်စုဂ်းထုပ်းဆပ်ယမ် ဗုဒ္ဓဂုတ်းငါဆ်မိုင် တံးတင်းသီင်။ စုမေ,ယိုဆ်းဂုသုဝ်,ပဆ်ဗုဒ္ဓဆ်မံ။ ဂှပ်,ဂိုတ်းဂါဆ်လှိုင်လတ်း, လှိုင်သုတ်းသီင်; သံလှိုင်,လံလံကဝ်း။ ဆ်းဗုဒ္ဓဂုတ်းငါဆ်လံလံ ကဝ်း ကဆ်လုမ်းဂေလိဂ်းလံးဂိုင်းမံ, ယေးမုဆ် ဂျူဆ်ဆ် ပုးကဝ်းသီင်သိုက် ကဝ်းဆိုင်။

ခေးဂုမ်း ကဆ်မဆ်းကဝ်းဂ်.လာတ်း-

PHOTO : SHAN

“ဗုဒ္ဓဂုမ်းကဆ်ဂျူဆ်ဆ် ကမ်,လှ်းဗုဒ္ဓဂုမ်ကဆ်လီဆ်း လွမ်းဂုဆ်မဟ်,ဆင် (Football) ဆေးတီးဗုဒ္ဓမဆ်း တက်းလံးဂှပ်,ဂိုတ်းတီမ်ထုဆ်; သူင်,ယိုဆ်းမဟ်, ဆင်ပဆ်ကဆ်ဗုဒ္ဓ,ဗုဒ္ဓ,ဗုဒ္ဓတိုက်ပိတ်စုဂ်းဗုဒ္ဓက တူ လက်းဂုတ်လ်းgoal ဂုဆ်, ကင်,လံး ဂျူဗုဒ္ဓဂုမ်း” - ဝုးဆ်။

ကဝ်းသီင်သိုက် ရှိုဝ် ခုဆ်ဂျူဆု ကျ၊ယု 72 (ပီဆ်လုဂ်းဂေ၊ ထုဆ် 6 ၊ လုင်းခုဆ်ဂျူပု ဂေ၊စုဂ်းဂုမ်းလုင်းလံးမိုင်း လိဂ်းဂိဆ်ဆ်, ပင်လူင်) သီင်မုဆ် မိုင်းပီဂံ 13/08/2007 လုင်းတင်းပီဆ်ပွတ်, တပ်းရှိုင်း ဗုဒ္ဓတိုက်ဂှပ်, ကဆ်တဆ်းရှိုင်းရှိုဝ်ပဝ်း SDU ၊ ရှိုဝ်ပဝ်းစီဆ်, တီမ်ပီဝိုင်ဝဝ်းပိုင်မိုင်လိုင်တံး။

သိုက်မဆ်း ကပ်ရှိုင်းသိုက်စီတုလွမ်ပူတ်းဂွင်း - ယိုတ်းငဝ်းငုဆ်းဆွင်ထပ်လုမ်း ယလလဗ

ရှိုဝ်လှိုင်ဂျူဆ်လံးဆဆ် ဗုဒ္ဓဆ်းသိုက် မဆ်းတူဆ်းတီး ရှိုဝ်ကုပ်,ဗုဒ္ဓဆ်း လုမ်းပကုပ်း လိုင် (ဂိုတ်းသိုက်) ယလလဗ SNPLO - ပေး ထပ်,တု,စုမေ,ထိုဝ်, တီးဝိုင်တူဆ်းတီး သိုက် မဆ်းတိုက်လှိုင်ဝင်းရှိုင်းပူတ်းဂွင်း။ ပံ,တဆ်း တူဂ်းလုင်းသင် ဝမ်းထိ 03/08/08 ဂိမ်ဗုဒ္ဓ ဂွမ်းတိုင်းသိုက်မဆ်းတူဆ်းတီး ကွဆ်တပွဲဂွင် စမယ 426 တင်း စလယ 250 ဂျူဝိတ်လွမ်

ငဝ်းငုဆ်းလုမ်းပကုပ်းလိုင် တီးဆွင်ထပ် (ဗုဒ္ဓ, ကွဂ်,ဝိုင်သီ,သီင်, ယဆ် 14 လက်း) ကပ်ဂွင်းငု တိုက်လှိုင်ဝင်းရှိုင်း။ ခုဆ်လုင်းကွင်,လုဆ်, တင်း ခုဆ်လိုင်,သူလှ်, လံးကွဆ်လုဂ်းဆွင်ပွင်းပံ ဂုဆ်း သိုက် 100 ပံ ဝင်းရှိုင်း။ တပွဲဂွင်သိုက်မဆ်း 2 တပွဲဆဆ် သိုပ်,ပုတ်းပဂ်းဝံတီးဆဆ်းတေ, ယမ်းလိုင်။

ဂုဆ်းယူ,ဝိုင်သီ,သီင်,ဂေ,ဆိုင် လတ်း

ဝုး- “ပင် ယလလဗ ဝင်းရှိုင်း တီးငဝ်းငုဆ်း ဆွင်ထပ်ဆဆ် ဂိမ်ဗုဒ္ဓဂုမ်းတိုင်းသိုက်မဆ်း တူဆ်းတီး ဂိမ်ဗုဒ္ဓဂုမ်ကဆ် ချိုတ်းကွ လတ်းဝုး- လုမ်းဂိုတ်းသိုက်တင်းသီင် တက်းလံးဝင်းရှိုင်း လှိုင်ဆ်ဂုးလုမ်း ပေးကမ်,ဝင်း တေကပ်ရှိုင်း သိုက်လေ,တိုက်ကပ်” - ဝုးဆ်လုင်းဂွမ်း။

ဝံးပင်ကုပ်းလိမ်ပိဂ်ယဝ် ဖေးသိုက်မဆ်းရှိုတ်းလုမ်းဂိုတ်းသိုက် လွမ်းလီဆ်လိဆ်

ပိုင်းတု,လွင်းရှိုမ်,လုမ်း လွမ်းလီဆ်လိဆ် စု, တွမ်,တု,ပင်လီဆ်းဂိမ်ကုပ်းလိမ်ပိဂ် မိုင်းစု,စလ; သိုက်မဆ်းပံ,ပေးစိုင်စိုင် တေ, လုမ်းဂိုတ်းသိုက် လှိုင်ပဂ်းရှိုမ်းလီဆ်လိဆ် စု,။ ဝံးပင်လီဆ်းရှိုင်းယဝ် ငဝ်းလံးလုမ်းဂိုတ်း သိုက် တင်းသိုက်မဆ်းလင်းလက်,လံး၊ ဆင်,ရှိုပ်

လုမ်းဂိုတ်းသိုက် တေမုဆ်းစု;တု,ကျ,ဆု,စပ် ဆဆ် သိုက်မဆ်းလင်းစိုင်စိုင်ရှိုတ်းရှိုတ်းလှိုင်ပဂ်,။ လိုင်,စပ်,လာတ်းဝုး - တေးလီဝိဆ် ဗုဒ္ဓပင်လီဆ်းရှိုင်း ပိုလှ်,ရှိုင်း Olympics Games တီးမိုင်းစု,စလ; သိုက်မဆ်းပံ,ပေး စိုင်စိုင်တေး,လုမ်းဂိုတ်းသိုက်ကျ,ရှိုပ်။ ဝံးဆဆ်

ယဝ် သိုက်မဆ်းလင်းရှိုင်းလံးလံး၊ မိုဆ်ဆင်, -
1. လင်းပွဲ,တူဝ်တီဆ်းသေဂေ,ဂေ, ဂျူ, ကုပ်,ကုပ်,တိုက်သုဆ်းထိုင်။
2. လင်းသုင်,ရှိုင်းကဆ်လုမ်း။ ဗုဒ္ဓ,ဗုဒ္ဓငဝ်း

သိုပ်,ဆေး-16

ဝမ်းထိ 8/8/08

ထိုင်/
လင်းဂွမ်းစော

လွင်းတင်း ။ ။ ပန်းမားတင်းရှမ်းထိုင်

ဆုံးဖိုဆ်လိဂ်ဂွမ်းစောမံ 217 ဆးလိဂ်;
15 မီးရှုင်စော့းဂွမ်းတံးကဆ်တံးလိလွင်ဆဆ်
တိမ်းဝံ “ဂွမ်းတံးလူင်ဆ် ကမ်,လွဲးဂွမ်းတင်း
ဂမ် (official) စလး လွင်းလွင်,တိုင်းမဆ်းလိဂ်,
ဂေး,ကေး,မင်လူင်းတိုင်းတိုင်း။ သင်တုးကမ်,စဝ်း
ပိုင်းကိုင်ဂွမ်းတံး လိုင်းပီဆ်ဝံ,ဂွမ်းတင်းဂမ်
မားဂမ်ပိုင် မဆ်းလင်းဂွမ်းစော, ရှမ်းထိုင်
ဆင်,ဆ်” လွင်းဆ်ဆ်ပီဆ်တင်းရှမ်းထိုင် ကမ်
လိုင်းလွင်းစလး ချးရှမ်းဂမ်ထိမ်ယူ,စတုးစတု။

ထိင်းပပိုင်ဆိုင်မံ 219 ဆးလိဂ်; 16
တိမ်းဝံ “ဂွမ်းတံးရှမ်းစော့း, လိဂ်;တံးဖိုမဆ်း”
ဆ်သေ သိုပ်,သပင်းလိင်းတုး ပေးထံးလတ်းတော့,
တံး, တံးဂံ,စဝ်းလွင်းထံးလွင်,ပု,လိ ကမ်,ဆဆ်
ပု,လိလူဆမ်။ ပေးတံးလတ်းတော့,ထံး, ထံးသမံ
စဝ်း ကမ်တံးလွင်,ဂွမ်းမဆ်း ကမ်,ဆဆ်စော့း
ကမ်လုဂ်,တံးဂွမ်းမဆ်းထံးမား” ကမ်တုးဆ်
ပီဆ်ကမ်လိင်းလွင်းစတုစတု။ တံးရှမ်းဆ်းပိုင်း
စမ,ဂေး,လတ်းတုး ပီးဆ်တံးကမ်ယူ,ဖှံ,
တုဂ်းစမ,ဆမ်ပိုင်ဆိုင်ဆ် ပီဆ်တံးမဆ်းဂျ,ယဝ်
ဆ်ယဝ်။

တံးရှမ်းလိင်းယူ,ဆ်းပိုင်းစမ,ဂေး ပေး
လတ်းဂွမ်းတံးလိုင် ပေးကမ်,ပေးဂွမ်းစမ,
ကမ်,ပံ,ယဝ်။ပေးတုးစဝ်ပီဆ်တံးစမ,ဆ်လိုင် စဝ်
ဂေး,တေကမ်,လင်းတုးပု,လိ။ မိုဆ်ဆင်,ဆ်ယဝ်
တံးရှမ်းကမ်ချ,မီးယူ,ဂုးဝါဆ်းဂုးပိုင်ဆိုင်ဆ် တုဂ်း
ယူ,ပိုင်လွင်ဂေး, ထံးမားဂွမ်းပိုင်ဆိုင်ဆ် ပီဆ်ဝံ
လိုင်ဆ်။

ထိင်းထိင်းဆိုင်တံးမံဝံဝံ; ထံးတင်းလတ်း
စတု ပီဆ်ပိုင်ဆိုင်ဖိုမဆ်း လွင်,လိဂ်;ဖိုမဆ်း လတ်း;
ဂွမ်းဖိုမဆ်းယူ,ဂေး ဂွမ်းယိုင်ဂမ်။ ဂွမ်းလွင်,

ပု,လိလူဆင်,ဂမ်စလး လတ်းတေး,ဂမ်ဂေး
ပု,။ ကမ်ပိုင်ဆိုင်ဆ်မီးတုးဆ်သိုင်။ လိုင်ဆ်ဆ်
ထံးတုး “ဂ” လတ်းတုး “ရှ” ကမ်,ဆဆ် “လ” ။
ထံးတုး “ချ” လတ်းတုး “သ” ဆဆ်ဂုလ်း။

ဂွမ်းဆ်စဝ်သွင်ပိုင်ဆိုင်ဆ် လိဂ်;ကမ်,ရှမ်း
ဂွမ်းရှမ်း။ ရှမ်းဂေးလိဂ်တံးဆဆ်တုးဆ်ဝံ တိုဂ်,
တိုဂ်,လိင်းလိင်း။ ပံးပုဆ်ကမ်ဆ် ပီဆ်ပံးပုဆ်
ပုဆ်တုးပိုင်ဆိုင်ဆ်လိုင်လတ်းတံးရှမ်းစလး
ဂမ်ချးရှမ်းလိဂ်ထိမ်စတုစတု။

ဂုလ်းဂုး ချးလံးလိဂ်;ရှမ်းတုလ်း လံး
ရှိတ်းလံးသင်းဂွမ်းစော့းဖိုမဆ်း လံးရှမ်းတုး
သဖေးတြးတင်းဂမ်ထုပိုင်ဆိုင်ဆ် ကမ်ရှိတ်းယူ,
မင်လွင်းမင်ပိုင်ဆိုင်ဆ် ကမ်,စုပင်းငမ်,ဂမ်။ ဂွမ်းပိုင်
သင်ပေးတုးဆ်လိုင် စော့းဂွမ်းဝေးရှာမင်တုပိုင်
ဆ် တံးရှမ်းလွင်,တိုင်းမားလိမ်ပိုင်ဆိုင်ဆ်ပင်လတ်း;ဖှံ,
ကုပိုင်ပိုင်,ပိုင်ဆိုင်ဆ် လွင်ပိုင်ဆိုင်ဆ်လင်းတံး
စဝ်ကုပိုင်ပိုင်,ပိုင်ဆိုင်ဆ်ဆ်ယဝ်။ တီးလိလမ်းစဆ
စော့းဂွမ်းစော့းဆိုင်ဆ်ဆိုင်ဆိုင် မိုဆ်ဆင်, ဂွမ်း
မဆ်းတုး “နိုင်တော်အခြေခံပဒေ” ဆဆ်
ပိုင်ဆိုင်ဆ်ပိုင်ပိုင်လွင်လွင်လင်းတံး လွင်,တိုင်း
မားတုး “ငမ်းငုးမီးလိုင်ဆိုင်ဆိုင်” ။ ပမ်လံးလုဂ်,
ဖိုဆ်ဆ်သမံ လွင်,တိုင်းတုး “ငမ်းစမ်,ပိုင်ဆိုင်ဆိုင်
လိုင်ဆိုင်ဆိုင်” ဆ်ယဝ်။ ပမ်ပိုင်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင်
လိဂ်;ဂွမ်းစော့းမံ လွင်,တိုင်းတုး “ပိုင်ဆိုင်ဆိုင်
ပိုင်ဆိုင်” တုးဆ်။ စော့းဂွမ်းသမ်စော့းဆ် စော့းလွင်
သမ်ကုမီးလမ်းထံးစလးလတ်း။ ချးရှမ်းထိုင်
စတု စော့းကမ်ဂွမ်းစော့းလွင်,တိုင်းယူ,ပိုင်ဆိုင်ဆိုင်
ထံးစံးစံးရှိတ်းရှိတ်းဂုးဂမ်ဂမ်တင်း စော့းဂွမ်း
ပီးဆ်ထံး- လတ်း ဂုလ်းယဝ်။ ရှိမ်းသင်တုး
ပီးဆ်ထံး-လတ်းတေပိုင်,လွင်စဝ်းလွင် တေးပီး
ဆ်တံးရှမ်းဂမ်ပု;ဆမ် ယင်းကမ်,စဝ်းလွင်
ကမ်,ပိုင်,လွင် ဂွမ်းဆ်စော့းဂွမ်းဝေးရှာမင်တုး
ကမ်ပံ,မီး, ကမ်,ဆဆ်ကမ်မီးဝံဂမ်,ဂမ်,လိုင်ဆိုင်
သမံ ပီဆ်,လိဂ်;ပီတုးသေ ကမ်ဝေးရှာမင်ဆ်,
လွင်,တံးဆ်ယူ,တိုင်းတိုင်းလိုင် တင်းလတ်းစလး
တင်းရှိတ်း တေကမ်,စုပင်းငမ်,ဂမ်။ လံးရှိတ်း
ကမ်ဆ် ကမ်,ပံ,လိုင်လွင် ရှမ်းထိုင်ဆင်,ဆ်။

စော့းဂွမ်းဝေးရှာမင်ပိုင်ဆိုင်ဆ် ကမ်တံး
ရှမ်းပံ,မီးဆဆ် ကမ်တံးပီးဆ်ထံး-လတ်းလွင်,
တိုင်းဂျ, ကမ်,ဆဆ်ကမ်ဂွမ်း ကိုင်းဂလိတ်း
လွင်,တိုင်းဂျ, ထင်,တေလိယူ။ ကမ်လိထိထုတ်း
စတု ကမ်စော့းဂွမ်းပီးဆ်ထံး-လတ်း လွင်,တိုင်း
ဂျ, လိသေပိုင်ဆိုင်ဆ် ရှမ်းထိုင်ဆင်,ဆ်။

ထိင်းလွင်းဆိုင်; ဆင်,ရှိတ်းတေရှတ်းထိုင်
စော့းပိုင်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင် “ဂွမ်းတံးရှမ်းစော့း;
လိဂ်;တံးဖိုမဆ်း” ကမ်တုးဆ်သင်တုးဂွမ်းစော့
ကမ်ရှပ်ပိုင်,ဖှံ,တုးပမ် “လုမ်းယုဂ်,ယွင်းဖိုမဆ်း
စဝ်းတံး” ကမ်ဆိုင်; တိုင်,တင်းပု;တု,ဂုယု,
တုးစဝ်ကမ်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင်သေ တံးမားဂွမ်းသမ်ပီး
ဆိုင်တံး။ ရှင်ဂွမ်းသမ်ပီးဆိုင်တံးလိုင် တေလိင်း
ပု;စော့းဂွမ်းဂမ်မားစလး တေပီဆ်လံးယူ,
ရှမ်းထိုင်ဆင်,ဆ်။ (ဂွမ်းဆ် ဖှံးလွင်ဂေးလုမ်း
ထွမ်,ဂမ်စလး တေလိင်းစဝ်းလွင်ဂမ်)

တင်းရှမ်းထိုင်မီးဆင်,ဆ်

ယမ်,ယမ်သေစလး

ဆ်မင်းရှင်

မံတင်း ။ လတ်းချးသု,ဝံ “ဆ်” ဆမ် ဆးဆ်
ချးကမ်,လွဲးပီးဆိုင်ပုကပ်။ ဂမ်;ချးပီဆ်တံးစတု
စတုစလး လင်,သု,ဆ်ဆမ်ဆး လိုင်;ယဝ်။

တွပ်-ဆ်မင်းရှင်

စွပ်;ဆ်မင်းမုဆ်တင်, တီးကမ်ဝံ,လွင်,
လွင်ယမ်းသေလိလမ်းစဆမား တီးလု,တီးဖိုမဆ်း
ကမ်,ဂုး စမပုးတီးလိတီးထုဂ်,။

ထွပ်;ဂွမ်းကမ်တုး “ပိုင်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင်” ဆဆ်
ကွပ်,မုပိုင်;ပီ 2000 ။ ပီဆ်,ကပ်ဂမ်သိုင်းတီး
ကိုင်းဂလိတ်းကမ်တုး Constitution: the sys-
tem of laws and basic principles that
governs a country or an organization; the
condition of a body and how healthy it
is. လင်,လံးကပ်လွင်,တိုင်းမားတင်းစတု,ဆဆ်။

ထိုင်မား 2004 လံးဂျ,ရှပ်ထုင်းလတ်း
ဂမ်ဆ်ယွတ်း ပိုင်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင်မားယုတုဂ်တီးရှင်
ယုပိုင်ဆိုင်ဆိုင်,သေ ကပ်,ကမ်လွင်းဝင်းလံး ဂွမ်း
လတ်းလိဂ်;လံး။ မီးစော့းထတ်းသင်တုး ကမ်
ဖှံးရှင်,ဖှံးယုလိဂ်;လံးတံးတင်းလံး စတ်းလွင်
ရှိတ်းသင်မား တင်းစတု,ဝံး 1964 ဆ် ပေးရှင်;
တုလ်းလိုင်-

- ◆ ကမ်ရှိတ်းမားဆ် စံးဆ်သေကမ်,ရှိတ်း
- ◆ ပီဆ် 5 ဆိုင်တုမ်း 10 ရှမ်း
- ◆ လုဂ်တီးဖှံးယုဂွမ်းလတ်းကမ်
ရှမ်းတင်းဆမ်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင်တံးလွင်,တိုင်း
ထံးမားပီဆ်မားရှမ်းဂမ်;ကေး,လွင်,တိုင်း

လွင်းလုံးကုပ်၊ကုပ်မဆင်းလင်းဆန်းရှိုတ်း
ရှုံးရှင်းစားပုခွေဝါး၊ ယိုင်းမံရှင်းပိဆ်ကဆ်လီဝ်
သေတၢ၊ ပေးကမ်၊လိက်လုံးသိဆ်းတၢင်းသေ
တိုင်ဂျ၊လွမ်းလွမ်းလုံးကပ်၊တိန်းတိန်းလိုင် တေ
မိုဆ်းဂူဆ်းလုမ်၊ကုပ် ယိုင်းတူင်ယိုင်းတေလုမ်။

မိုဝ်းလိဝ်ဂူဆ်းလၢင်းစိုဝ်းမိုဝ်းတံး လိုဝ်း
ကမ်၊လုံးတံးစပ်ယင်းဝါး၊ မေ့ဂျမ်းတံးဆ်း မီး
ဖွဆ်းလီဂျ၊ရှိုဝ်ဆ်း မျးဇံဝ်မိုဝ်းထံးလင်း၊ရှု
ဝါးဆ်း။ စပ်ယင်းဝါး၊ သင်ဝါးဂျမ်းတံးတၢင်းတူဂ်း
ဆ်း ငံးမိုဆ်းဂျမ်းတံးတၢင်းကွဂ်း၊ရှိုင်းလိုင် ယိုင်း
စိဆ်းတေမိုဆ်းလၢင်းမိုဆ်းထံးသေ တေကွဆ်ကဆ်
ဗိုဂ်းလၢတ်း။ ပေးဆ်းရှုရှိုတ်းကဆ်းဂေ့၊ငံး
လုမ်လှို။ “မၢင်ဗေဝ်၊မၢဆ်းယင်းတေသျှ၊လှိုဆ်းဝ်
လိဂ်းတံးဂျမ်းတံးမျး ဆ်းလှိုဝ်သေလိဂ်းစပ်
ဂျမ်းစပ်၊ ဂွမ်းဝါးဂျမ်းစပ်ဆ် ပေးကွဂ်း၊ဆ်းရှိုဝ်
ဂျ၊ဂေ့၊ ကမ်၊မီးတံးလှို၊ပိုင်းဂျမ်းတံး” ။

ရှင်းစားလင်း၊လုံးမားကုပ်၊ကုပ်ဂဆ်းဝါး
လိမီးသိဆ်းတၢင်းမိုဝ်း၊လှိုဝ်ဆ်းလင်း၊ လင်းသိတုံတုံ
ထကုပ်းတမ တိုဝ်းဂမ် တုဂ်ဂလဂုယု 6 ပီ
ကမ်၊လုံးရှဆ်ထမ်းစလး၊ လိက်လုံးသိဆ်းတၢင်း
ပၢဆ်ဂၢင်။ ကိဆ်းကၢဆ်းတိုဂ်းပိဆ် ဂျမ်းတံးရှုမ်း
စေး၊ လိက်တံးရှုမ်းတူဝ် သေတၢ၊ သိဆ်းတၢင်း
စတုလီလိက်လုံးပိဆ် ဂျမ်းတံးရှုမ်းစေး၊ လိက်
စတုရှုံးပိဆ်ဗေဝ်မဆ်းဝံဂွဆ်း။ ဂျမ်းတံးရှုမ်းစေး
ဂေ့၊ ဗိုဝ်၊တေကွင်ရှိုတ်းရှင်းဂုလုံး ရှိုတ်းတၢင်း၊
စိုဝ်းမားရှုမ်းရှင်းဆ်းဆ်း တၢ၊ရှင်းဂျ၊ရှုမ်းတံးတၢင်း၊
စိုဝ်း၊ ရှုမ်းလုံးဂျ၊ရှိုဝ်ဂေ့၊ စတု၊ရှုမ်းဂျ၊။ ပေး
ဆ်းဂျမ်းတံးဂေ့၊ တေကမ်၊ရှိုကမ်၊ဂေ့၊ တေ
ခိုဆ်းယို၊စဗေ့တိုဆ်းမား။ ပေးဂျမ်းတံးခိုဆ်းယို၊
စဗေ့တိုဆ်း-စိုဝ်းတံးဂေ့၊ တဂ်းလုံးလုဂ်းတီ၊
လၢတ်းလုမ်ဆ်း ဗိုဆ်းဗေ့၊စိုဆ်း ။

လင်းလၢတ်းမားဆ်း ပိဆ်ကဆ်သၢင်၊ထုဂ်၊
လှိုင်းလှိုင်း။ ရှင်းစားတေလုံးပုဆ်းခိုဆ်းထွဲ၊ ကဆ်
ဆ်းရှိုတ်းမားကွဆ်တၢင်း 2004 ဆ်းသေ တေ
လုံးစဗေ့လိက်လုံးလုံးပိဆ် ဂျမ်းတံးရှုမ်းစေး။
ဗိုဝ်၊တေဂွံးတံးတၢင်းတီ၊မားရှုမ်းစေးရှင်း၊ ရှင်း
ဂျ၊ရှုမ်းစေးစပ် ဆ်းဂျ၊တိဂ်းတိဂ်းဂေ့။

စိဆ်းတေးသိုဝ်၊ပဆ်ကိဆ်ပဆ်ရှိုင်း ယို၊
ဆမ်သေဂမ်။

ဗေ့၊တွံးရှိုဂ်း (16/8/08)

မေ့ယုမၢဆ်းဂေးသီး ဂုမ်၊မဝ်းလဝ်း လၢးလီးယု ပွံးဂူဆ်းပိဆ်လံးတံး

မေ့ယုထွဂ်းတိုဝ်းလုဆ်းစံ၊ ဂိမ်ဗေ့ဂူဆ်း
ရှိုင်းယုဂေးသီး ကမ်၊မီးဆမ်လှိုဆ်းဂူဆ်းပိဆ်
သေကိတ်း။ ဆ်းရှိုင်းယုမီးဂူဆ်းပိဆ်ယု၊ဂေ့၊
ကမ်၊ဂျ၊လှိုယုတ်းယု လွမ်းဆင်၊ပုဆ်းဗေ့ဆ်း
မေ့ယုမီး၊ ဂုမ်၊မိုဝ်းဂိမ်လဝ်းမဝ်း၊ ကမ်၊ရှု၊တူဝ်
ရှု၊ရှင်း၊ ပွံးပုလှိုစိတ်းပုဂ်းစိတ်းပဂ်း စဆ်ဂူဆ်း
ဝါးဆ်းပွံးယု၊ ဆ်းရှိုင်းစဆ်းစီစီဆ်းရှိုင်း/ရှိုင်း
ဗေ့စားဂျ၊ကုပ်းစေးဂၢင်ပိုင်း၊ ယုဆ်းမဆ်း
လၢးလီးယုပဆ်စလး၊ ကဆ်လံးတံးဂေ့၊မီး
တၢင်းဆမ် - ဝါးဆ်။

မိုဝ်း ဝဆ်းထံ 20/06/08 ဆၢင်းမူ၊
ကျ၊ယု 20 ပီ လုဂ်းယိုင်းလင်းလိုင် ပါးကုပ်၊
တုဂ်းလုဂ်းစလးဂျ၊ရှိုင်းယု၊ မေ့ယုဆ်း ကမ်၊
သမ်းယု၊ဆ်းတံးယု၊ဆ်းသင် တိဂ်းဗေ့၊ထိဂ်၊
စုတ်၊စာတ်၊လိဝ်းလိဝ်းလိုင်လိုင်စလး၊ ရှုးဂိုတ်၊

သိုဝ်၊မားဆ်း-12

ဗေ့၊ရှိုလၢတ်းဂမ်၊ဆမ်လၢး။ မၢင်ဗေဝ်-တေး
သိုဂ်းရှၢဆ်ဗေ့မီးလဆ်းဆ်း SSA ပွတ်းရှိုင်းဂမ်၊
ဗေ့စား ပေးကမ်၊စွဲ၊ရှု၊လင်းတွင်းဂိုမ်း ပါးတီ၊
မိုဝ်း၊သုင်လှိုင်းတံးယဝ်။

ဗေ့၊ကွဆ်ရှိုဝ် SSA ပွတ်းရှိုင်း၊ စပ်လဝ်း
စတု ပေးထိုင်ဝဆ်းရှိုတ်၊ပါးတီ၊မား ဂံးဂံးရှိုတ်း
ပင်စုဂ်းထုဝ်းတီးသိုင်ဂိုဝ်၊ ဝါးဆ်း၊ လွဲဗေ့-
ဆမ်လဆ်း လှိုဝ်းဆ်းယု။ လွင်းဂေ့၊တင်းပါးတီ၊
မိုဝ်း၊သုင်လှိုင်းတံး SSPP မားဆ်း ယိုင်းကၢဆ်း
တု၊ရှိုင်းဂူဆ်းမိုဝ်းလုံးစပ်၊ရှုမ်းဆ်းဂၢဆ်းပါးမိုဝ်း
လံးလုဂ်းဗေ့ဆ်၊ တု၊ကပ်ဂၢဆ်းမိုဝ်းကွဂ်းလှိုင်း
ဆမ်ဆ်းဂၢဆ်းသိုဂ်း - လင်းလၢင် ယုင်ရှိုင်း၊
လင်းသိုင်သိုဂ်း စပ်လဝ်းလှိုင်းကွဆ်ရှိုဝ်ဂေ့၊
တင်းပါးတီ၊ဗေ့စားဆ်း ယမ်းလၢတ်းဆင်၊ဆ်။
လင်းသိုဝ်၊ဝါး (ကမ်၊ဆမ်) လင်းလၢင် ယမ်း
ပိဆ်ဗေ့ပွင်ဂၢဆ်းပါးတီ။ ဝါးလင်းသိုင်သိုဂ်းယဝ်
လင်းကွင်းပွင် (ရှိုဝ်) လင်းသိုဝ်စဆ်၊ ကဆ်
တုဂ်းသုမ်းဆ်းသိုဂ်း 5/12/1978 တင်းလင်း
ပိုဆ်းတံး ကဆ်တုဂ်းသုမ်း မိုဝ်းပီ 1985 စပ်သွင်
လင်းသိုဝ်၊ပိဆ်ရှိုဝ်ပဂ်းပါးတီ၊မား။ □

လုဂ်းသိုဂ်း၊ဂၢဆ်းယုဂ်းယို ပွင်၊ဗေ့ဝ်းဗေ့လုင်။
ဂျ၊ဗေ့လုင်ဗေ့ဆ်း။ ကွဂ်း၊တၢင်းရှုးလိုင်လုဂ်း
မူတ်း၊ ဝါးဆ်းကမ်၊ထိုင် 10 ဝဆ်း မဆ်းဆၢင်း
လံးသုတ်းသိုင်သိုဂ်းဂျ၊- ဝါးဆ်။

မိုဝ်းမေ့ယုဆ်းရှိုဝ် ကွဂ်း၊ပဂ်း၊လၢတ်း
ဝါး- “ဗေ့စားတံးတံး ဗေ့စားလိဝ်းလိဝ်း ကမ်၊ဂီဝ်၊
သင်ဂဝ်၊ ဝါးဆ်းလှိုဝ်ရှိုဝ်းဂပ်ကမ်၊ပေးသေဂေ့။
ဂပ်စားယုဂေ့၊တေယု၊ ဂပ်စားမဝ်းဂေ့၊တေမဝ်း၊
ကမ်၊ဂီဝ်၊သင်ဗေ့” - ဝါးဆ်။

မေ့ယုဂေ့၊ဆ်း ယမ်းလိဝ်တု၊လံးဂျ၊
လင်းရှိုင်းဆ်းစပ်၊ထွင်းပိုတ်၊ပင်သွဆ်း ဗေ့၊တုလှို
လုဂ်းဆ်းပိဆ်။ မေ့ဂီဝ်လုဂ်း midwife
(ကယၢဆ်း၊တု၊ဗေ့) ကွဆ်းယိုင်း ဆ်းပိုင်း
ဆ်းပိုင်းဂေးသီးလှိုင်းဂျ၊ပဆ်သိဆ်းမံမီး 80 ပံ
ဂီဝ်ပိုင်းဆ်းဆ်းဂေ့၊ 210,000 ပျးယဝ်-ဝါးဆ်။

သိုဝ်၊မားဆ်း-14

စပ်ပဂ်းဆ်းဆ်းလိဆ် လုမ်းဂိုတ်းသိုဂ်း။
3. ပေးထွဆ်တပွဲဂေ့၊ ထွဆ်ကွဂ်း၊လီလီ၊
ပေးကမ်၊ထွဆ်ဂေ့၊ သိုဂ်းမၢဆ်းတေကပ်
ကိဆ်ရှိုင်းသိုဂ်းလွဂ်း၊ဂိုတ်း-လိမ်လှိုင်းဆ်း။
ဂီဝ်၊ဂပ်းလွင်းဆ်းသေ ဗေ့၊မီးလဆ်း လုမ်း
မိုဝ်းလုးလင်းဆ်းလၢတ်းဝါး- “ဗေ့စားယမ်း
တေးလိဝ်ဆ် သိုဂ်းမၢဆ်းပံးပေးစီစီ ပေးစီစီ
ဂျ၊ရှိုတ်၊ ငိဆ်းစာတ်၊ဝါးစတု ဝါးကွပ်းလိမ်ပိဂ်
ယဝ် လၢင်းပိဆ်မားထိုင်လံးဆ်း- ဝါးဆ်။ ရှင်း
စတု ဗေ့ဆ်တုဂ်းမိုဝ်းလှို တိုဂ်းဂုပ်းမိုဝ်းဆ်း
ပွံးတုဂ်းဝင်လံး၊ ထွမ်း၊သိုင်ရှိုင်း ဂျ၊လွမ်းဂုလုံး
ယဝ်” - ဝါးဆ်။

ဗေ့၊ပဂ်းတၢင်းလံးဂၢဆ်မိုဝ်းမိုဝ်းတံး
လင်းဆ်းလၢတ်းဝါး- “ဗေ့ဆ်တုဂ်းမိုဝ်းလှို တိုဂ်း
ဂုပ်းမိုဝ်းဆ်းစတုလှိုယု၊ ဂုလုံးဂျ၊ လှိုင်းဗေ့ဆ်
ပံးတုဂ်းဆ်း တေတိုဂ်းသင် ကမ်၊ဆမ် ဂင်း
ထွင်းစဆ်းဝ်တုလှို။ ဆင်၊ရှိုဝ်ပိုင်းတေ ကမ်၊ကွမ်
ကိဆ်လှိုဝ်လၢတ်းဆ်း ထုဂ်း၊လီဂၢင်းရှိုမ်း ဂုပ်း
တုလှိုဝ်လှိုဝ်ရှိုဝ်ဆ်း ပိဆ်လွင်းစိုဂ်းလှိုဂ်း” -
ဝါးဆ်။ □

ရွှေမင်း၊ အမေဇွန်၊ ဂမ်၊ တာဝန်၊ ယူနိုက်တက်၊ ဝေဖန်

သဗ္ဗေဝဂူဆန်းဂမ်းဆမ်ဆုံ ရှုပ်ပက်၊ 99 ဂမ်း ရှိတ်၊ ပခမ်းရှုမား ကမ်၊ ရှမ်းတီး၊ ဖိတ်တီးတူဝ် ဂပ်။ ကမ်၊ ဝါး၊ ရှမ်းလီရှုပ် ဂေ၊ ကမ်တူဝ်၊ ဝိုင်း ရှမ်းဝါး၊ ပိမ်းရှမ်းရှာ။

မိုင်းဝမ်းထိ 7 လိုဆ်မေ 1931 ပလိဂ်း ဝိုင်းဆိဝ်း ယွဂ်၊ တိလံး “ ဝိုင်းသွင်လဝ်း ” ဗဂွင်း လေး (“Two Gun” Crowley) ဝါးပိုတ်းထိုင်း ဂမ် လူဝ်းမိုင်းဝံ။

တားပလိဂ်းစဝ်ဝါး- မဆ်းလံးဆုံ ပေး လွင်းတု၊ ရှိမ်ပိုင်းတာ မိုင်းဝံးဆုံ။ ဝှမ်းဆုံတေ ရှိတ်၊ လိုင်းဆုံ မဆ်းတင်းလုမဆ်း တိုက်၊ ကပ်၊ လီဆ်းဂမ်ယူ၊ တီး လွင်းကံးလီဆ်း (Long Island) မီးပလိဂ်းဂေ၊ ဆိုင်းပံးမေးသေ ယွဆ်း တူဝ်းဝိုင်းရှေးဂျး (Driver's License) မဆ်း။ ဗဂွင်းလေး ကမ်၊ တန်းသီင်သင် လက်၊ ဝိုင်းထိုင်း ဂမ်းလီဝ်။ ပေးယဝ် လက်၊ ကပ်ဝိုင်းပလိဂ်း ဂေ၊ ကမ်လုမ်ကပ်လုယူ၊ ဆုံ ယိုင်းသို၊ ထိုင်း ဂမ်းဆိုင်။

ဂူလ်းဂျး မိုင်းဝံးမဆ်းဆုံ လံးရှမ်းပုး လေးဆုဂ်းလို့တီးမင်ဆိုင် ကမ်ဆမ်တီမံးဝံ။ မိုင်းထိုင်းဂမ်တိုင်းမာတ်။ “ ဝိုင်းသိုင်းကပ်စားဆုံ မီးရှုပ်လုကမ်ရှိတ်ဆုံဆ်း၊ ပီဆ်းရှုပ်လုကမ်မေ၊ ကေးလု၊ ကမ်၊ မီးလုစိုင်းရှိတ်းစီဆ်းတေ၊ ဗွင် ”

မီးစဂွင်းလေး ဂေ၊ လီဝ်ဂူလ်းရှိတ် ရှမ်း ထိုင်တူဝ်ဂပ်၊ လိုင်းဆုံ။ ရှမ်းလိုင်းလံးထုဂ်၊ တမ်၊ တံ၊ တီးစွဂ်းလုင်သိုင်းသိုင်း (Sing Sing) တီးဆိဝ်းယွဂ်၊ ဆုံဂေ၊ ပီဆ်းဆမ်ဂူလ်း၊ ဗွင် ဂုမ်းစွဂ်းဂေ၊ ဆိုင်စံးစဆမ်။

ဂူဆ်းရှာ၊ ဂူလ်းရှိတ် မိုင်းဆမ်၊ ရှမ်းလီ တင်းဆမ်ဂေ၊ ပီဆ်းဆမ်။ ဝိုင်းဝါး မဆ်းပီဆ် သဗ္ဗေဝဂူဆန်းဂမ်းဆမ်။ ပေးလံးထုဂ်၊ စဆေးထုဂ်၊ ပွင့်ထိုင် ကမ်၊ သူးဝံ၊ လိုယီဆ်းသေထတ်းသင်စိုဆ်း တူဝ်ဂပ်။ လိုဆ်းတေရှိတ်ဂင်လို့တီးမေးသေ စစ တူဝ်ဂပ်၊ ဝါး ကမ်၊ လိုင်းတူဝ်ဂပ်၊ ပီဆ်းဂေ၊ ဖိတ်တီး။

မိုင်းဝံ 1842 ကပ်းဗဂျးရှမ်း လိုင်း စဆ်း (Abraham Lincoln) ဂေ၊ ကမ်စတေ၊ ပီဆ်းလွမ်ထိုင်းလုင် လိုင်းရှင်ရှင်း မိုင်းရှမ်းတုမ် ကမေးပိုဆိုင် မိုင်း 1860-65 မေးဆုံ တီမံး လိုင်းစသွမ်းဆက်၊ ကမ်မိုင်းဂေ၊ ဆိုင် လိုင်း

ရှိမ်းသ် သျီးလ် Photo : website

ရှိမ်းသ် သျီးလ် (James Shields) ထိုင်တီး ဂေ၊ ဆုံရှင်တု၊ တု၊ တေ၊ သူးဂမ်တူဝ်တေ၊ တူဝ် တေ၊ ထိုင်တာ။ လိုင်းစဆ်း ကမ်၊ စွဲးတေ၊ သူးသေတု၊ ကမ်၊ လင်းစဝ်းလံး၊ ဝိုင်းဝါးမဆ်း ပီဆ်းဖွင်းပာဆ်းဆုံ။ ပေးတုမိုင်းတိုင်းသိုင် ဆုံတုဂမ်လိုင် တန်းကပ်သံ၊ လိုင်းဝိတ်တိုင်းလီဂ်း ဂမ်။ ဂူလ်းဂျးထိုင်မေးဝမ်းယမ်း ကမ်စာသွင် ဂေ၊ တေဗွင်ဂမ်ဆုံ မီးရှမ်းမေးလွဲးလပ်၊ လွဲးဝိုင်းတင်းသွင်ဗွင်၊ ရှမ်းရှမ်းလုသေ လိုင်းမဆ်း ဂေ၊ ယဝ်တူဝ်းဂျး။

လိုင်းဆုံ ပဆ်းစေးသင်၊ သွမ် ကမ် လိုင်းစဆ်း ကမ်၊ လိုင်းတေ၊ လူဝ်းကပ်ယူထုတ်း သိုင်း ကပ်၊ လူလ်းလွင်းလီဆ်းဂေ၊ ရှမ်း။ လိုင်း စသေ၊ စဆေးဂေ၊ ကမ်၊ တီမံးထိုင်းသေပွဂ်။ ဝါး စသွမ်းဂေ၊ ကမ်၊ သူးလတ်းထိုင်းသေပွဂ်။

ကပ်းဗဂျးရှမ်း လိုင်းစဆ်း Photo : website

မိုင်းပိုင်းတင်းဆမ် ကွမ်ဂမ်ပွင့်လု၊ ရှမ်းမိုင်း ပွတ်းလမ်း လိုင်းခိုင်ဖေတ်၊ ကွဂ်၊ ဆုံဂေ၊ လိုင်းစဆ်း ဝါး “ ကမ်၊ တာဝန်ဝါးရှင်းစဝ်၊ ပေး ရှမ်းယူ၊ တိုင်းလံးလို့စဝ် ရှမ်းဂေ၊ လင်းရှိတ်း မိုင်းစဝ်ယူ။ ”

ဂပ်စားလင်၊ ဝါး ဗွင်၊ တေစဆေးပိုင်း စဆေး တူဝ်ဂပ်၊ ခိုဆ်းသေ စဆေးတူဝ်ဂပ်၊ ကမ်၊ လီလို့ဝ် ရှိတ်။ ဝိုင်းဝါး ဆိုင်-မဆ်းမီးဗွင်လီ၊ သွင်- မဆ်းကမ်၊ မီးဖေးစီဆ်း၊ သမ်-ကမ်၊ လံးသုမ်း ကူလ်းဂေ။

“ ယု၊ စားလွင်းမူလုစေး၊ ဆိုင်းလင်စား ရှမ်းပိုင်း၊ မိုင်းတင်းစဝ်းစားတူလပ်းဆုံဝိုက်၊ ဝိုင်းယူ ” (ရှင်လိုင်)

ပေးရှိတ်းဂမ်ဖွင်၊ ဗွင်တင် (diplomacy) ဂမ်မိုင်း (politics) ဆုံ ထိုင်းစီဆ်းလီ သတ်ယို၊ လွင်းစသွမ်းဂမ်။

ဗွင်မိုင်း ပီဆ်းဂျမီဆ်း ဗွင်စီဆ်း (Benjamin Franklin) တိုက်ဆုံဆုံ၊ ဆုံ ဂံ၊ လတ်း တွက်၊ သိုင်း၊ ဂူလ်းဂျးယို၊ မေးဆုံ မေလီဆ်းဂေ၊ ပိုင်းဆုံ၊ စလေး လံးရှပ်တင်၊ တင်းရှမ်းပီဆ်းဗွင် တင်ဂျု၊ မိုင်းဗွင်၊ သိုင်း တု၊ သုမ်းတုမိုင်း ဆုံ မေးလွဲးတိုင်းကပ်လီတ်။ ဗွင်၊ ဆုံဆုံ ကမေးဂိုဂမ် ယင်းတိုက်လုဂ်၊ ဗွင်ဆုံကပ်လီတ်းလု။ မဆ်းလပ်းယမ်းဝါး “ ကပ်းတေ ကမ်၊ ဝါးလု၊ ဗွင် ” ဂူလ်းဂျးတင်းလီကမ်စား ရှမ်းလွင်းရှမ်းဂေ၊ ဆုံ ကပ်းတိုင်းတေလတ်း။ ”

လီလု။

လိုင်းရှမ်း တေကပ်လွင်းဗွင်ရှမ်းဂေ၊ တေးဆမ်။ ပေးကွဂ်၊ ပက်၊ ဝါးစဆေးဂမ်လိုင် ကမ်၊ လိုင်းဂေ၊ ဆိုင်ဂေ၊ ထိုင်းဂေ၊ ဆိုင် လင်း တေ၊ တံ၊ စံးစဆေးဂမ်။ ဝါးလု၊ ဆုံ ပေးဂေ၊ ဆိုင်လတ်းကပ်ဆိုင်၊ ထိုင်းဂေ၊ ဆိုင်လင်း မေးပီဆ်းသွင်ကပ်တီး၊ လံးဂေ၊ ဂေ၊ တေပီဆ် လံးကပ်တီးသေ တေကမ်၊ မီးဝမ်းလီဂမ်လံး။

လင်၊ ဝါး

လမ်းဂမ် 1 ယု၊ ပွင့်၊ ယု၊ လု၊ ယု၊ စဆေး

